אינו מגיה
אל בדולאו כך פולנו
כי בי מגיהה ושאינו מעוקר
אל מגיה תיבות בשר ביתך

ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ଗଣ୍ଡି ଅତିକ୍ରମ କରିଛି ଓଡ଼ିଆ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର

ଚିତ୍ରପଟ ପ୍ରତିନିଧି : ଓଡ଼ିଆ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଶିଳ୍ପ ଆଜି ଏକ ନୂତନ ଦିଗନ୍ତକୁ ଛୁଇଁବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ଏହି ଶିଳ୍ପ ଆଜି ଆଉ ରାଜ୍ୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଏବେ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଆଲୋଚନା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଏହି ଶିଳ୍ପ ଆଜି ଆଉ ଗଣ୍ଡି ଅତିକ୍ରମ

ગુજરાત સમાચાર તા. ૧૭-૦૩-૨૦૨૬

ગુજરાત સમાચાર તા. ૧૭-૦૩-૨૦૨૬

ગુજરાત સમાચાર તા. ૧૭-૦૩-૨૦૨૬

דגים ותופשם שמלתן זה סם זה וחוטרין. הדגים לבין הקנה כדגים שמלת הלב״ל דגים שמלתן עם עופות וחוטרין ר״ל דאינה סוה מסמא לשון עבה קלה מלת עופות ידיי בני אדם ד״ל: [ערוך ד״ל]

[צב ב מתי׳ סם פרש״ל מלבוש לפרשות מלבוש לשון עבה מלת עופות ידיי בני אדם ד״ל: ערוך ד״ל]

הם לינו בי בטמין זה לא הו הדגים חוטרין ונרחה לאין הטעם הדגים מלבוש לאותו פרטים שבכל חוטרין חתרין חכיכה לשון לאותו פרטים עומדים ונתמעט ונתמר שנים מן הדם שבכלם בדגים עצם מקלת עם לין הדגים ונכלב בעופים אם עם לי מסולם לין עולמן לרוחם מוחרין על יד כ״ן דבכר נמרו פלינמו דמ״ל אין בכרת לאסור הטעם דדם מנרק שלמיה כמו בלנה ובדגים דרמ קרמיהו הוא דאמר דיוחי דגים פליטי עופות והדר בלעי מינה רב מרי בר רחל אימלח ליה בשר שרוטה בהדי בשר מרפה* אחא לקמיה דרבא אמר ליה *המטאים ויקיפ *לאסור *ציון ורוטבן וקיפה שלהן ולימא

ודגים נמנין שרי. שהרי הדם יוצא דמה לי דגים ומה לי שאר מיני מתים המלמות זו על גב זו שאמ״ר שהדם יוצא מעליונה לתחתונה אין נאסרין הדגים בלבד מקום: לעולם בכלי מעכה. הכיון מעמת דגים בשאר דגים רבו קרמיהו. קרוס אלבן רב: וקרמי פלינמי. מתהרין לפלנו לר אלבן: ועופות קרמיני. נזמתין מלמתרים. מלומר אין מתהרין לפלנו וכבר נמו הדגים מלבלנו ומדיין שעקר מולנין הלכן בלבי דגים אבל בשר ובשר כמה שהה לפלנו כן זה שהה לפלנו ומהרה פולנין יחד וכל זמן שהמתמון מרוה בפלנים אינו טולנ: אימלח ליה בשר שחרוטה בהדי בשר נבלה. וכלל מעקר מלמלם המלמים בשר וקרמיבעת ליה מי אחרתין ר״ל הכי דגבי דם לא מיקיבין לאלמח פלנ מלנין ונלנ מתמון לאחרתין כל זמן שנרחים בפלעים אינו בולנין ומעתה נתן יחד מפלעתן ר״ל לא אמרתי כל הטמאים. ר״ל אמרתי דגבי הטמאים לכם בכל הנתן (ויקרא יא): לאסור ציון ורוטבן וקיפה. פירמת בשר ומנלנן הנקפה בשלי הקדירה ומיהו לא לי הם לי לאחר מעמר הבשר הטמוא מתמת בשר לי הנרמה שהוא טוח לילנם מן הדם: כלי

מסורת השס

מוסף רש״י

הטמאים. כמלים הטמאים (לקמן קכ) הדגים אינם נאסרים בדגים גדולות דוקא נקט מי גלי אלו מלמר מלמ אבל מלמ הרבה פוקק כם הדם ועופות המים והוא עובר ומתעבר עם הדגים אבל אם הטומן: ומי אמר שמואל הכי. לאחמר שיכלה כל מרחה מלמעמת אבל מומרה: והאמר שמואל בר׳. הכלי בשר כבר נלנה: שאני התם דאבר דוחקא דסכינא פליט. לעולם כמעבלה מתרמו אין דבר יוצא ממנו ר״ש לאור בשר מתמון ומנמנון אבל אם מתמון הוא הסכין הוא דחקו ואם נמתר בו דם דוחקו והוא יוצא: דגים ועופות. לאו דוחקו שפוח דבל שכן בשר אחר בלי שהוא קשה מבשר עופות. אסורין. [הדגים לכמן] שהדם יוצא מן הבשר ונלנ דגים. אפילו עופות ועופות נמי אסורין. כלמרמרן לקמן (דף קיג). אין מולנין בשר אלא על גבי כלי מעקר לפי שהדם היוצא נמתר בכלי ומחור ונלנ בנבה אפילו עופות ודגים נמנין שרי. שהרי הדם יוצא דמה לי דגים ומה לי שאר שמי מתים המלמות זו על גב זו שאמ״ר שהדם יוצא מעליונה לתחתונה אין נאסרין הדגים בלבד מקום: לעולם בכלי מעקר. הכיון מעמת דגים בשאר דגים רבו קרמיהו. קרוס אלבן רב: וקרמי פלינמי. מתהרין לפלנו לר אלבן: ועופות קרמיני. נזמתין מלמתרים. מלומר אין מתהרין לפלנו וכבר נמו הדגים מלבלנו ומדיין שעקר מולנין הלכן בלבי דגים אבל בשר ובשר כמה שהה לפלנו כן זה שהה לפלנו ומהרה פולנין יחד וכל זמן שהמתמון מרוה בפלנים אינו טולנ: אימלח ליה בשר שחרוטה בהדי בשר נבלה. וכלי מעקר ממלמם המלמים בשר וקרמיבעת ליה מי אחרתין ר״ל הכי דגבי דם לא מיקיבין לאלמח פלנ מלנין ונלנ מתמון לאחרתין כל זמן שנרחים בפלעים אינו בולנין ומעתה נתן יחד מפלעתן ר״ל לא אמרתי כל הטמאים. ר״ל אמרתי דגבי הטמאים לכם בכל הנתן (ויקרא יא): לאסור ציון ורוטבן וקיפה. פירמת בשר ומנלנן הנקפה בשלי הקדירה ומיהו לא לי הם לי לאחר מעמר הבשר הטמוא מתמת בשר לי הנרמה שהוא טוח לילנם מן הדם:

לעזי רש״י

עליר. לשון. אשטרינים (אשטרינ״ש). [ערוך]

רבינו גרשום

מי אחר שמואל הכי והאמר שמואל בבר שחיך. כלומר מי אמר שמואל אין מרחין כלי תרח הבשר (כלומר) [ערוך שיבלה הבר] הוא כלה ארוסתה מרחין בלומר הבר ר״ל לא הבר בגלה כל שהוא לאחר שמואל כבר שחיך בלומר הבר ר״ל הוא הבר דבר כלי אחר ואמר (הרשיב) [הרקה] דסכינא פליט לרבות הדגים: הטמאים אלה הטמאים אלה הטמאים לרבות ציון הוא ציר בלומר בלומר: רשב״ם: שאינא דבר בשר בטבל אחר בדבר אחר אינא בשר אינא בשר אינא בשר: [ערוך]

[ל״ל הא קיב. בהגהות מר״ש]

[ל״ל הא קיב. בהגהות מר״ש]

[ל״ל הא קיב. בהגהות מר״ש

ଅଧ୍ୟାୟ ୧୮ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଇତିହାସ ଓ ସଂସ୍କୃତି

קדושה. הלכות מאכלות אסורות פ"ו

לאכול בטומאה אבל במליחה אפילו לקדירה מותר. ויש נירסא אחרת וזו עיקר. ומתבאר בגיונא בזה בפרק הטומאה (דף ל"ג) גבי המוקח בשר מן הבהמה קודם יציאת נפשה: וכבר ביארנו שהשוחט וכו'. פרק ד' נתבאר זה:

י אין הבשר יוצא מידי דמו וכו', שם אמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אלא אם כן מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה, ליתמר רב הונא אמר מולח ומדיח במחיצתא הוא מדיח ומולח ומדיח ולא עליבי הא דתליה בי עבמתא הא דלא מליה בי עבמתא ע"כ. ומה שכתב רבינו ומיחו במלחו כדי הילוך מיל וכו"ב כתבו ושיעור מליחה כשיעור עליה. ונראה שיש סתר לשיעורו של רבינו ממ"ש גבי שיעור העור וכמה כדי עבוד כדי הילוך מיל ופרק כלל גדול יש מי שסבור שהמולח אם הבשר בשבת חייב משום מעבד ואע"ג דקי"ל דאין עיבוד באוכלין לחיוב שבת מ"מ יראין מהם דמליחה היינו עבוד וכיון שלא פירשו לנו חכמים שיעורה נראה שהוא שיעור עיבוד, אח"כ מצאתי לרמב"ן ז"ל שכתב ושיעור אלים פירשו הגאונים כדי הילוך מיל. ומ"ש רבינו ומשליכו מיד לתוך המים הרותחין נתלקו עליו ז"ל ואמרו שאמר מליחה א"ל דבר אחר. וכן כתוב בהשגות מ"ש זה לא שמענו וכו' וזה דעת כל האחרונים ז"ל ואינו מוצא בזה סתר ברור לדברי רבינו:

יא כשמולחין הבשר אין מולחין אלא וכו'. שם אמר שמואל אין מניחין בשר מלוח אלא על גבי כלי מנוקב. ופירוש בעוד שהוא מלוח אין מניחין אותו בכלי מנוקב, ופשוט הוא שאם העביר ממנו אחר שיעור מליחה המלח הראשון וחזר ומלחו שמניחו בלי

> **החתיכה וימלח יפה יפה ואחר כך יבשל או יצלה. וכבר ביארנו שהשוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם שהן מותרין: י °אין הבשר יוצא מידי דמו אלא אם כן [ז] מולחו יפה יפה ומדיחו [ח] יפה יפה. כיצד עושה מדיח הבשר °תחלה ואחר כך מולחו יפה [ט] יפה ומניחו במלחו יכדי הילוך מיל. ואחר כך מדיחו יפה יפה עד שיצאו המים זכים ומשליכו מיד לתוך המים רותחין אבל לא לפושרין *כדי שיתלבן מיד ולא יצא דם: יא כשמולחין הבשר אין מולחין אותו אלא בכלי מנוקב. [י] ואין מולחין אלא במלח עבה בחול הגס. [כ] שהמלח דק בקמח יבלע בבשר ולא יוציא דם. [ל] וצריך לנפץ הבשר מן המלח ואחר**

השגת הראב"ד

"כדי שיתלבן וכו'. כתב הרמב"ן ז"ל (זס) לא שמענו ולא ראינו מימינו וכל האחרונות שיצא אחר מליחה ממנו אינו אלא אחר בשר וסתמיר יותר מכן עליו לבניא ראיה עכ"ל:

א והרא"ש כתב כדי לנייה ע"ש: ב טעור שם בהראב"ד: ג שם בעור וכסא"ג: ד ע"ש בעור דדין בשר שמלח בשאינו מנוקב:

זה כלי שירלה וכי קאמר אין מניחין בשר מליח בעודו במלחו הראשון קאמר. ולזה כתב רבינו כשמולחין וכו' ומתבאר בגמרא שאם עבר ומלח הבשר בכלי שאינו מנוקב שהוא נאסר ע"י כן נבי הסיא דדגים ושעטוח שמלחן זה עם זה אחזיר לאחר. והרמב"ם ז"ל כתב מלח בכלי שאינו מנוקב אם נמלא במלח כ"כ שפוגם את הבשר מלאכול עמו הרי זה כרותח והדם מתקבץ בכלי והבשר נכנס בתוכו והכבוס הוא כמבושל ואסור אפילו בלי ודוקא כל מה שנכנס בתוך הדם והיה אכל המלח שאינו עומד בתוך הציר מותר בשאילת מקום ואפילו היה מה שבתוך הציר אינו אינו מפעפע הדם ואין הבשר מוציא את הדם במקום שאינו יכול ליצא מתחת עצמו ע"כ דבריו ז"ל: ואין מולחין אלא במלח עבה וכו'. שם רב דימי מלח במלח גלגיתא ומנפין ליה פירות מלח נסה. ודעת רבינו שהכל צריכין לעשות כן ורב דימי להורות ולהלמד בא זה דעת קצת מפרשים ז"ל. ואבשר שהוא סבור אמר הדין הכל צריכים מלח גם כחול גם ואין הטעם שבתמלח הדקה נבלעת ואינה מוציאה דם ורב דימי היה מולח ביותר נסה ובעבור פירות גלגליים חזק כתבו. ומ"ש רבינו ולריך לנפץ הבשר וכו' זה פשוט. ומ"ש ומנפין ליה וכ"כ הרבה מפרשים ז"ל שהדבר שמלחו בו נאסר לפי שהוא נבלע מהדם וכן עיקר. ובדין כמי זה מלח מולחין יש מי שפירש

שבכל

לחם משנה

וכבר ביארנו שהשוחט בהמה וחיה ולא יצא מהן דם מותרים וכו'. כלו' ואע"פ שנאמר שע"י כל זה כיון שבשר מפרקתו לא יצא הדם ונשאר שם מ"מ כיון שאין שם הדם עתיד לפרוש לא איכפת לן דבשר ביאורו היכא דלא יצא דם מותר משום דהוי האיברים שלא פירש וכי אית ליה לרבינו דדם האיברים שלא פירש אסור איירו דם שעתיד לפרוש וכמו שמיקרי הכ"מ ולא כמו שמיקרי מהר"י ן' חביב ז"ל דלפי הגרלה מדברי ה"ה אוסר רבינו דדם האיברים שלא פירש אמי אסור מדבתב ויש מן המפרשים שדקדקו מכאן דדם האיברים וכו' וכתב שרבינו אינו סבור כן משמע שאינו ליה דדם האיברים שלא פירוש אסור אלא שלריך לחלק דדוקא בשעתיד לפרוש וכמו שכתב הרב בעל כסף משנה: **י אין הבשר יוצא מידי וכו'.** כתב ה"ה ובפרק כלל גדול יש מי שסובר שהמולח את הבשר שבת וכו' ואע"ג דקי"ל דאין עיבוד באוכלין לחיוב שבת מ"מ ילפינן מהתם דמליחה היינו עיבוד. ויש מי שהקשה דהא בפרק כלל גדול (דף ע"ה:) אמרו אמר רב אמי ואפילו רבה בר רב הונא לא אמר אלא דקא בעי ליה לאורחא אבל לכיחא לא מצוי מליחה מכליה עץ ע"כ. משמע דמליחה דאמרינן התם הוי במלח הרבה דהוא דקא בעי ליה לאורחא ועל הא הוא דאמר דאין עיבוד באוכלין והא הוא דאמרינן עיבוד אבל מליחה דבינתא לא מיקרי עיבוד וא"כ איך למד ה"ה דמליחה כי האי הוי עיבוד. ול"נ דאין כאן קושיא כלל דאמאי דקאמר התם הוא דעל דא אמר רבה דיש עיבוד באוכלין אבל מליחה דבינתא לא הוא אמר רבה דהוי עיבוד בהא דהוי אוכל אבל במידי אלא הוי אוכל ודאי דהוי עיבוד ודאי לא מיקרי הא עיבוד דאמרינן במידי דלאו אוכל אלא אמאיגיע רב אמי דבהא לא אמר רבה יש עיבוד דאמרינן אי אפילו דאמרינן אוכל לא הוי עיבוד כל שכן באוכל א"ו אלא דאמאיגיע רב אמי הוא דאמרינן דלביתא אע"ג דבאמינו אוכל הוי עיבוד לא הימא דמליחה כי האי איתא ליה לרבה דבאוכל הוי עיבוד דאינו כן אבל אכל מקום למדנו דמיקרי עיבוד במידי דלאו אוכל וכיון שכן הרי למדנו הטעור דכיון דמיקרי עיבוד הרי ידענו דטעור עיבוד הוי מיל. ועוד א"ל דלא אמרו שם דלא הוי מליחה לביתא אלא מטום דבבינתא אינם מולחים במלח הרבה ולאורחא מולחים במלח הרבה אבל לענין הטעור אתם הן המליחות וכיון דלאורחא אקרי עיבוד הוי טעור מיל אם כן הך נמי דלביתא הוי טעור מיל:

יא כשמולחין הבשר אין מולחין וכו'. פירש ה"ה דהיינו המליחה דאמרינן אבל אם העביר המלח דאמרן אין הבשר בזה ואע"ג. דלדעת רבינו אמר מליחה צריך להשליכו במים רותחין מטום דעדיין נשאר בו הדם מ"מ בבר יצא הדם ואין כאן משום להניחו בכלי מנוקב אבל במליחה דאמרינן אמבשל בדם ומיקרי מבושל. ומ"ש רבינו

מגדל עוז

מהן דם שהן מותרין. פרק כל שבשר (דף קי"ט) ותרומות פרק בגל: אין הבשר יוצא מידי דמו וכו' עד שיתלבן ולא יצא דם: בתב הראב"ד ז"ל (זס) לא שמענו וכו': ואני אומר זו מתלוקת ישנים היא גבי מומאת דשמואל פרק כל שבשר בין הראשונים ואחרי הטיבות הקדמונים ורבותם המקילין שלא הוזכרה תלוגה בתרומין אלא לגבי בבדא וכוב הקפריס והסוטרים מודים בזה ובלשון הראב"ד ז"ל. מיסו בעל שלמות גדולה. וכ"מ ז"ל ובנים וגדולים מתמיהים ויש לי לאומרה בן מעני שלא הוזכר אמר בשר אלא בכלי וכדאשמעא ר' אלון ומשום דגומרי מישאל שלחיי. ועוד דהא דייקינן ליעגא דדם האיברים שלא פירש אחר דאשמעא הא פירש אסור וכן כתבו רבותינו בעלי התוספות ז"ל ואם יעיל שבשר לתוך הקדרה עד שלא הרתיח אבשר שיפרוש וכן אשמעא פרק כיצד צולין (דף ע"ד:) דגרסי' אומרא דאקפיק הוא ואליב אסור כו' עד א"ל אר כר אמיאר לרב אמי אלא אמר ליה דאליב ליה אדא זיתי לא אליב ליה זיתא אחריתי אלאא אחריתי אלאא לאחלא לאיתלא אמי ביטרא. ואם יש טעמים אחרים לר"מ ז"ל וגם לראשונים וגם לאחרונים העומדים בשיטתו ז"ל וגם גירסת מקצת ספרים אין לי צורך להאריך בכאן והמתמיר אבא עליו ברכה: בשמולחין הבשר אין מולחין כו' עד ואחר כך ידיחנו. פרק כל

הבשר

דפי' שם אין הדם יוצא אפילו ע"י מליחה ע"כ: ° [טור שם סימן ס"ט שם כתב כל סדר מליחה וכן הסמ"ג שם בלאוין קל"ז]: [ז] וצריך למולחו מכל צדדיו היטב עד שיהיה אינו נאכל מחמת מלחו ועיין בתוספתא גבי ההוא בר יונה דנפל לבדא דבמבא ע"כ: [ח] וצריך להדיח שתי פעמים ראשונה להעביר המלח הבלוע מדם ושניה להעביר לחלוחית הדמים ראשונים האסורים בשארים על הבשר לסיבך הזכיר שמואל שתי פעמים יפה יפה ואם נכרי אינו עבד שם בשר בקדירה ולא ראו אם הדיחו אם לאו אע"פ דבתב רב האיי דאין סומכין על דבריו של נכרי לאיסור כדמשמע פ' בתרא דיבמות גבי נכרי הסוכר פירות וכו' ולא להיתר מדאמר רב בשר שנתעלם מן העין אסור מ"מ הכא יש להתיר אם היה יודע הנכרי מנהג ישראל והיה שם ישראל יוצא ונכנס אז קטן בן דעת בבית שיראה מן יגיד ועוד דאמרינן פ' אין מעמידין נכרי בהי דאאיסורא לא קפדי אנקיותא קפדי ואם אין יודע מנהגי ישראל אז הכל אסור אפי' יש שם יוצא ונכנס דשמא לחקל מרחו עשה באיסור וכן הדין בהדחת כלים של בשר ושל חלב או אם מלג תרנגולת ולא ראת ישראל אם בכלי ראשון או בכלי שני וכמ"ה כתב שריצב"א היה מחמיר שלא להתיר בשר שהדיח נכרי ואין ישראל רואהו אלא בטעימת קפילא נכרי לידע אם יש בקדירת טעם מלח יותר מראי. וכן מצאתי בתשובת רבינו שמשון שמצריכין בקדירת ששים. אמנם מורי רבינו שיחיה מתיר בדיעבד בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ולא הודח אחר כך ונתבשל בקדירה כי בכל שעה יש בכל חתיכה לבטל דם שעליה וכן כתב בספר התרומה והמצות ועיין בתשובות בסי' ו' ורבינו שמשון מקוצי מחמיר בדבר בדפרישית בתשובה ע"כ: ° [כתב הטור שם ואם מלח ולא הדיחו תחלה י"א שאין לו תקנה עוד אם ידיחנו וימלחנו פעם אחרת ויש מחיתין ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל]: [ט] לשון ראבי"ה שמעתי מאבא מורי שקיבל מן הראשונים שכל בשר ששהה ג' ימים מעת לעת שלא נמלח ששוב אינו פולט דמו שנתקשה הדם בתוכו עכ"ל. והגה מהר"ם מתירו מבאן ואילך לאוכלו צלי מטעמא דלקמן בפרק זה ע"כ: ° [לשון הטור ומולח בין במלח דק בין במלח גם והרמב"ם כתב שאין מולחין אלא במלח הגס שהמלח הדק הוא נקמה ונבלע בבשר ואינו מפליט וא"א ז"ל כתב דלא מסתבר דיותר שהוא המלח דק מתפזר על הבשר ופועל להוציא הדם ההוא הנדבק בו אבל גם הוא נושר מן התחיכה בשהופכת למולחה על צדה השני עכ"ל]: [י] ואם מלח בכלי שאינו מנוקב הכל אסור גם כלי גם בשר בדלקמן ועל הדף פשוט כתב בספר התרומה והמצות שמותר למולחו. [כ] וכן כתב בה"ג ובן בס"ה משמו וכתב דשרש דבר זה לקחו מהא דאמרי' פרק כל הבשר רב דימי מנהרדעא מלח בלגליתא ומנפיץ לה. וראי"ם כתב דהא דרב דימי פ' במקום הדחה אחרונה היה מנפץ המלח שנקרש בו דם והגאון שמצריך ניפוץ קודם הדחה מעמו שלא יהא המלח רב ויהיו המים דם והוו להו כרותח ונאסר הכלי והבשר הילכך מנפץ תחילה להתיש כח ראיתת המלח, ובדבריו עבדינן דאין מועיל ניפוץ במקום הדחה אחרונה הילכך יש ליזהר שלא ליקח בשר מלוח הרבה ויכנים בכלי עם מים מועטים אלא יקח מעט בשר והרבה מים שלא יעשו המים רותחים וכדי שיהיו המים ראויין לשתות במלחן. או יחפוש הבשר באויר ויהיה מעט כדי שיטול דם הנקרש לארץ ואז רשאים להכניסו במים ולגמור הדרתו ואחר הדחתו ידיחנו באויר סמי מפירות איסור שעליו ומימי הדחה שבכלי שהרי נתערב בתן דם או יבבה במים כדי ביטול הדם המורה במים והמשנת ממנהג זה הפסיד ע"כ דבריו. אבן רבותינו בעלי ספר התרומה והמצות ומהר"ם לא הזהירו כולי האי כבהגה"ה דלעיל ובהגה"ה שבסוף הפרק ע"ש. אבן בספר המצות כתב שיש נוהגין כן לעשות כדבר שמלוח יותר מדאי ונצריך שרייה ומדיחין אותו קודם שרייתו ע"כ: [כ] כתב הטור י"ד סי' ס"ט ומיהו בין אם מלח במלח גם או דק ולא נמצו או לא

בשטף

סימן קעב

שאלה: גודגדניות שקורין ווייכשלי"ן שנתבשלו הרבה יחד ונמצא תולעים במקצתם ואין ס' בנותרים וגם ברוטב לבטלם כל אותם שנמצאו בהן תולעים, יש להם היתר או לאו.

תשובה: יראה דדבר זה צריך דקדוק. בשערי דור"א[1] וכן במרדכי[2] בשם ראבי"ה[3] כתב וז"ל: ואם נתבשלו הרבה פירות ביחד ונמצא תולעים באחת מהן, אי הפרי שבו התולעת כ"כ גדול שיש בו ס' לבטל טעם התולעת אז גם אותו פירי מותר, אלא שקולף מעט סביב התולעת ואוכל השאר, וכ"ש שאר הפירות שנתבשלו עמו. ואם הפרי קטן שאין בו ס', אז צריך ס' בשאר פירות ורוטב לבטל כל הפרי שבו התולעת, עכ"ל. הרי כתב בהדיא שיש פירות שאין בהן ס' לבטל טעם התולעת שנמצא בו. אבל בתשובת הרא"ש[4] כתב שמהר"ם שיער שאין לך שום פרי שלא יהא בו ס' נגד התולעת שנמצא. ואני קבלתי מאחד מהגדולים[5] שקבל גם הוא מרבותיו[6] הגדולים שאותם תפוחים הנמצאים בתחילת הקיץ וקורין אותם באושטרי"ך תפוחים הגריים אם נמצא תולעת באחד מהם אין אומרים שבודאי יש כאן ס' כנגד התולעים, דדוקא בתפוחים גסים וכן שאר פירות הגסים סמכינן אשיעורה דמהר"ם דלעיל. וכמדומה שכן ראיתי לחלק בספר המצות בקוצר באורך[7]. ואחד מהגדולים[8] כתב שנראה לו שאפילו בגודגדניות יש לסמוך אשיעור דמהר"ם, ואיהו ע"כ סבר שאין לחלק בין פירות גסים ובין שאינם גסים, שהרי כתב שאין לך שום פירי שלא יהא בו ס' כנגד התולעת שבו. ואין לתמוה על הדבר ואע"פ שעינינו רואות לפעמים התולעת גדול בפירי קטן, דשמא מה שהוא נותן טעם מבשר התולעת דבר מועט הוא, דרוב גופו סרוח ופגום ובאוש מעיקרא הוא. כל זה כתב אחד מהגדולים אך אתמהה לפי זה היאך ידע מהר"ם לשער זה אם לא היה מקובל רב מפי רב עד חכמי התלמוד מה שהוא נותן טעם או מה שהוא סרוח מעיקרא בתולעת. ואף כי לשון הרא"ש דלעיל משמע דמהר"ם מדעתו שיער. לכך נראה לנהוג כמו שקבלתי דדוקא בפירות גסין[9]. הנראה לע"ד כתבתי.

סימן קעג

שאלה: דף פשוט שאינו מונח במדרון, שרי למלוח עליו או לאו.

תשובה: יראה דיש לחלק בדבר כמו שאבאר. מצאתי במקצת טופסים דהגה"ה במיימון[1] דף פשוט מותר למלוח עליו, ספר התרומה[2] והמצות[3]. אמנם (ביש תופסים) [יש טופסים] שלא מצאתי הגה"ה זו כל עיקר. ואחד מן הגדולים[4] העתיק הגה"ה זו וכתב בהלכות מליחה והדחה, ובא"ז[5] כתב המולח על גבי דף שאינו מדרון אסור. ובספר המצות בדקתי ולא מצאתי אלא לשונו כך:[6] מה שנוהגין העולם למלוח על גבי קערה כפויה ואין הקערה נאסרת מפני שנשרק הדם ונופל ואם יש גומא בקערה ודאי נאסר, עכ"ל. מזה אפשר לדקדק דשרי למלוח ע"ג דף פשוט דנראה דר"ל דשרי למלוח על שולי הקערה דאי על שיפוע שלה פשיטא דשריק ונפל. אך למדקדק שם אין נראה לו דיוק דאיכא למימר לעולם מיירי על גב שיפוע שלה, ואפ"ה אצטריך לאשמועינן דאינו דאינה נאסרת כיון דשריק ונפיל. וכדי דלא למיעבד דברים סותרים אלו את אלו נראה לחלק ולומר דההוא דא"ז איירי בדף שלא הוחלק ברהיטני וכה"ג, הואיל ואינו מונח במדרון וגם אינו חלק אפילו מים אינם יכולים לזוב ממנו מיד. וכן כתב באשירי[7] כלל שכל דבר ששופך עליו מים והמים יוצאים לחוץ ממנו מולחים עליו, וביורה דיעה[8] הוסיף לבאר דבעינן שיצא המים מיד. אבל אם הדף חלק אז נראה שאם שופכים עליו מים קצת בשפע זבין ויוצאים מיד לחוץ[9], ובהכי איירי הגה"ה דבמיימון לעיל. הנלע"ד כתבתי.

סימן קעד

שאלה: דגים מלוחים טמאים מונחים ושורים אצל הרינג"ש בעריבה אחת כשמוכרים אותם בשוק או דגים טמאים יבשים שמונחים בחבית אצל טהורים היבשים, מותר לישראל לקנות מהן כה"ג או לאו.

תשובה: יראה דצורך הוא לדקדק בדבר. בשערי

סי' קעב: 1. סי' מ"ו — וע"ש בנושאי כליו. 2. חולין סי' תרמ"ד. 3. סי' אלף צ"ג. 4. כלל כ' סי' ג'. 5. מהרי"ל החדשות סי' ע"ח ס"ב. 6. מהר"ש סי' תס"ח — [שם במהרי"ל והיא תשו' בן מהר"ש]. 7. סמ"ק מצוריך סי' ר"ז. 8. מהרי"ל שם. ועי מהרי"ל הלכ' אר"ה (מ"י עמ' תקכ"ד). 9. עי' ב"י וד"מ (סי' פ"ד סק"ג) ועי' תשו' הרא"ש (כלל כ' סי' א').

סי' קעג: 1. לפנינו פ"ו ממאכ"א אות י'. 2. סי' ס"ב. 3. עי' הער' 6. 4. הגש"ד סי' י"א. 5. ח"א סי' תע"ו. 6. לאוין קל"ו. [ואולי סמ"ק מצוריך סי' ר"ז ובשניהם אינו מדוייק. 7. חולין פ"ח סי' מ"ט. 8. סי' ס"ט. 9. ב"י ורמ"א (סי' ס"ט סט"ז) ועי' דברי חמודות בר"ש שם (אות רל"א) ועי' היטב מהרי"ל הלכ' אר"ה (סוף עמ' עג, א) ועי' לקוטים מאמרכל (עמ' כח, ב) ונבו"כ בש"ד (סי' י"א) וע"ע רקאנטי (סי' קצ"ד) ותשו' חת"ס (יו"ד סי' ל"ג).

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ

לתוך הציר והדם שהן מלוחין חוזר הוא ונבלע הדם שפולט ותדע לך דהא אמר רב נחמן דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין ואמרינן מאי טעמא עופות קמיטי קרמייהו ודגים רפו קהמייהו ובתר דניחי דגים פלטי עופות והדר בלעי דגים מינייהו אלמא בתוך שיעור פליטת דם העופות אמרינן דבלעי דגים מינייהו • ושמעינן מינה דדם הנפלט בתוך שיעור מליחה חם הוא ונבלע. ולענין הכלים שמלחו בהן בשר־גרסינן בפ׳ כל הבשר יתיב רב כהנא אחוריה דרב יהודה קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר קערה שמלח בה בשר לאכול בו רותחת • ובאי זה מליחה אמרו אפי׳ במליחה דקדרה דמליח הרי הוא כרותח דקאמר שמואל אפי׳ במליח דקדרה קאמר • וכן פי׳ רת״ם ז״ל ועיקר • ויש לי כמה ראיות עליהם והם כתובת אצלי בחידושנו בפ׳ כל הבשר • וכתב הראב״ד ז״ל דבין במנוקבת בין בשאינה מנוקבת קאמר שאסור לאכול בה רותחת • ויש שאומר דדוקא בשאינה מנוקבת שהדם משתהה שם ומתוך כך נבלע אבל במנוקבת לא דדם מישרק שריק שאם אין אתה אומר כך נמצאת אומר שאסור למלוח שני פעמים בכלי אחד • והרמב״ן ז״ל כתב ול״נ כדברי הרב ר׳ אברהם ז״ל דלא עדיפא קערה מחתיכת נבלה דאמרינן לקמן דטהור מליח וטמא תפל מותר ע״כ כלומר דאע״ג דקערה מנוקבת שמלח בה אסורה מ״מ מותר למלוח בה כמה פעמים דלא עדיפא קערה שמלח בה מחתיכת נבלה וזה ההברע שלא כדעת הרב ר״א ז״ל שהוא ז״ל כתב דקערה שמלח בה כרותח היא לעולם וא״כ לא דמי לטהור מליח וטמא תפל אלא לשניהן מלוחין דאסור • עד שהרב רב אברהם ז״ל כתב שאם נתן רותח יבש בקערה שמלח בה בשר °שצריך ליטול את מקומו בעין חם לתוך חם־אלא נ״ל טעם היתר מליחה שני פעמים בכלי אחר משום דלא עדיף ממולח שתי חתיכות זו על גב זו דשרי • ובטעמא דאמרי דאיידי דטריד למיפלט לא בלע ואע״ג דמישרק שריק וקערה שמלח בה מנוקבת מיבלע בלעא דכל דלא טריד למיפלט מיבלע בלע • ובענין שאמרו בדגים ועופות שמלחן זה עם זה אפילו בכלי מנוקב והא דאמרינן אסור לאכול בו רותח כתב הרב ר׳ אברהם ז״ל שהקערה אפי׳ לאחר הדחה דין רותחת יש לה ואם נתן בה רותח נגוב אין צריך אלא קליפה ולענין השניהן רותחין כיון דקערה נגובה ורותח נגוב הוה ליה כסיכה דמשהו עבדי לה ובקליפה סגי ליה כדאיתא בפסח שני פ׳ כיצד צולין • אבל אם אותו רותח הוא דבר שיש לו רוטב בעין בשר רותח שא״א לו בלא רוטב קצת צריך ליטול את מקום מגעו והוא יותר מן הקליפה מפני שהיא דומה למה ששנינו שם בפרק כיצד צולין נטף מרוטבו על הרם וחזר אליו יטול את מקומו • ואוקימנא התם בחרם רותחת • אבל רבותינו בעלי התוספות ז״ל סברין לומר

עוד בתוך שם ולענין כלים שמלחו בהן בשר גרסינן בפרק כל הבשר יתיב רב כהנא אחוריה דרב יהודה קמיה דרב הונא וקאמר קערה שמלח בה בשר לאכול בה רותחת ומליחה אמרו אפי׳ במליח דקדרה דמליח הרי הוא כרותח דקאמר שמואל אפי׳ במליח דקדרה קאמר • וכן פי׳ רת״ם ז״ל ועיקר • ויש לי כמה ראיות עליהם והם כתובת אצלי בחידושנו בפ׳ כל הבשר • וכתב הראב״ד ז״ל דבין במנוקבת בין בשאינה מנוקבת קאמר שאסור לאכול בה רותחת • ויש שאומר דדוקא בשאינה מנוקבת שהדם משתהה שם ומתוך כך נבלע אבל במנוקבת לא דדם מישרק שריק שאם אין אתה אומר כך נמצאת אומר שאסור למלוח שני פעמים בכלי אחד • והרמב״ן ז״ל כתב ול״נ כדברי הרב ר׳ אברהם ז״ל דלא עדיפא קערה מחתיכת נבלה דאמרינן לקמן דטהור מליח וטמא תפל מותר ע״כ כלומר דאע״ג דקערה שמלח בה בשר מנוקבת שמלח בה אסורה מ״מ מותר למלוח בה כמה פעמים דלא עדיפא קערה שמלח בה מחתיכת נבלה וזה ההברע שלא כדעת הרב ר״א ז״ל שהוא ז״ל כתב דקערה שמלח בה כרותח היא לעולם וא״כ לא דמי לטהור מליח וטמא תפל אלא לשניהן מלוחין דאסור • עד שהרב רב אברהם ז״ל כתב שאם נתן רותח יבש בקערה שמלח בה בשר °שצריך ליטול את מקומו בעין חם לתוך חם־אלא נ״ל טעם היתר מליחה שני פעמים בכלי אחר משום דלא עדיף ממולח שתי חתיכות זו על גב זו דשרי • ובטעמא דאמרי דאיידי דטריד למיפלט לא בלע ואע״ג דמישרק שריק וקערה שמלח בה מנוקבת מיבלע בלעא דכל דלא טריד למיפלט מיבלע בלע • ובענין שאמרו בדגים ועופות שמלחן זה עם זה אפילו בכלי מנוקב והא דאמרינן אסור לאכול בו רותח כתב הרב ר׳ אברהם ז״ל שהקערה אפי׳ לאחר הדחה דין רותחת יש לה ואם נתן בה רותח נגוב אין צריך אלא קליפה ולענין השניהן רותחין כיון דקערה נגובה ורותח נגוב הוה ליה כסיכה דמשהו עבדי לה ובקליפה סגי ליה כדאיתא בפסח שני פ׳ כיצד צולין • אבל אם אותו רותח הוא דבר שיש לו רוטב בעין בשר רותח שא״א לו בלא רוטב קצת צריך ליטול את מקום מגעו והוא יותר מן הקליפה מפני שהיא דומה למה ששנינו שם בפרק כיצד צולין נטף מרוטבו על הרם וחזר אליו יטול את מקומו • ואוקימנא התם בחרם רותחת • אבל רבותינו בעלי התוספות ז״ל סברין לומר

עוד שם כתב ולענין כלים שמלחו בהם בשר גרסינן בפרק כל הבשר יתיב רב כהנא אחוריה דרב יהודה וכו׳

אמר הכותב לא די לו שכתב זה פעמים שלש ולא הרגיש כמה שיש לו עליו מן הקושיות החזקות וסרוב חלמי ישראל הסכימו על מה שכתב המחבר ומכללן הרמב״ן ז״ל דכל שפה ופסה הנוספות מן הבשר מתחת מליחה ממה ואפי׳ במליחה דקדרה והוא. חוזר וכותב לרבות כחפת ועוד שהוסיף כאן לשון מנוקבת לשון מקולקל שאפי׳ אם יעמוד דגיאל היה מן המימה שיוכל לפחות לוחו ולידע מה הוא בשר שאינו נאכל במורת בשר שאינו מליח והראב״ד ז״ל שמלוק כדבר פי׳ לינו נאכל מחמת מלחו כגון בשר דבעי ליה לחורחא . ועיקר דבר זה כבר כתבתיו למעלה במרוכה פעמים שלש ברמיות ברוזות

וסמכתם רוב חכמי ישראל :

עוד שם כתב בשם הראב״ד ז״ל דקערה שמלח בה בשר וכו׳:

אמר הכותב חמה על עלמי שסכנסתי עלמי להשיב על דבריו ואינו כדאי ואמר שנכנסתי מי שאסר לי להעלים עיני אמר כי דיינו אינו לא נתחוזרו בעיני המחבר . ואני אומר שם ליש לחתכר שיאסף אסיפת שבועים גמורים כאילו אלא אחר אחר אמר דבריו אמר כי שיאמרו מייסרים הכל . ואיה מסלכת דרכיה שאם הקערה שמלחו בה בשר אעפ״ו שמוסה נקובה אינה נאסרת וכן הכשר עד שיפסה שם עד שמעמין בו פעם מלח אפילו לאחר הדחה אם כן למה אין מולחין אלא בכלי מנוקב דסא בכדי הכשר מליחה לקדרה אינו נעשה מלח כרותח אלא אין בני דגים ועופות שמלחן זה עם זה דאמר רב נחמן אמר שמואל אסוריס מקטיין היפי דמי לי בכלי מנוקב אפי׳ דגים ועופות אמי שפיר דמי ואי בכלי שאינו מנוקב אפי׳ עופות ועופות אמי דאלמא דבכלי שאינו מנוקב אפילו בכדי שיעור מליחה אסורין משום דס״ל כבושין וכבושין הרי הוא כמבושל וכן הא דאמר שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותחת . אמם אלא בהכשר כשיעור מליחה משמע • וכן שמעינן לה מדאמרה רב אשי אלא גרמא גרמא ואמרה עלה הרי מ״ם לא דאמרה אלים הרי ובלע הרי חד אמי דאמרא אלים הרי גיסא ובלע הרי גיסא דאלמא אפי׳ קודם שנמר הבשר אלים הרי הדם הנפלט מעם מעם כל אפה ופסה נעשית כרותחת ובלע אלא משום דכל שנרוך לפלוט אינו בולע דם ואם כדבריו לעולם אין מתיכה אוסרת מכרחה דכל שיש בו דם אינו מליח כרותחת ואינו בולע ואחר שפלט כל הדם ונעתקה עוד אינו ממלחו אין כאן דם שיבלע אלא ליר ואמרי קא חייש רב אשי . ושמואל דאמר אין מולחין בשר אלא בכלי מנוקב ואמה לא ימלח ואלא לוגן הוא ואין מולחין אפילו בשיעור מליחה קאמר דאי לא אין מפסיק בשר מליח בכלי שאינו מנוקב הוה ליה למימרא אלא כאמת שבשו ליכר לעייניה הוא כזה גם נמשך לפעות אחר שבשו זה ואמר שא״ל לקערה נקובה שתאסר מחמת מליחה שקודם שחבא לכלל מליח כרותחת דינו כלוגן ואח״כ כבר כלה כל הדם וכבר הדיחתו פליטת ליר וכי ליר פועם הנפלט דרך מליחה מדיח

מדיעם עד שיתאשש בכל החתיכה אינו אוסר השער. בטיפועע לפי שהדם אינו מפעעע וטוח שמפעעע בחתיכה זו אינו אלא מן השומן ושומן מותר הוא מצד עצמו . ואף על פי שנאסר מחמת הדם מה שמפעעע מצד מותר הוא שאינו מוליך את הדם אלא במקום שכח הדם יכול ללכת ולהתאשש מצד שבעו שאם אין אתה אומר כן אין לך בשר שנמלח מותר . שהמלח נאסר מחמת בליעת דם שבתוכו והמלח טבעו דק ונכנס בכל חלקי הבשר עד שימצא טעמו בכולו ואם אתה אומר שהדם נכנס בכל מקום שהמלח נכנס או שהמלח אחר שנאסר כאלו הוא עצמו אסור מצד עצמו את אתה אומר את כל הבשר שטעם המלח האסור ושעם בכל מקום שהמלח בכלי וכן אין לך אסור קליפה זו לעולם שקליפה זו אוסרת מה שסמוך לה וכן מקליפה לקליפה : כלי שמלחו בו בשר בין שהוא כלי מנוקב ובין שהוא כלי שאינה מנוקב אסור לאכול בו רותחת שהרי הוא בולע מן דם והרותח מפליטו ובולע ממנו • כיצד נתן בה רותח יבש צריך קליפה נתן בה רותחת לח כבשר

כבשר

מלח בכלי מנוקב דסא בכדי הכשר מליחה לקדרה אינו נעשה מלח כרותחת אלא אין בני דגים ועופות שמלחן זה עם זה דאמר רב נחמן אמר שמואל אסוריס מקטיין היפי דמי לי בכלי מנוקב אפי׳ דגים ועופות אמי שפיר דמי ואי בכלי שאינו מנוקב אפי׳ עופות ועופות אמי דאלמא דבכלי שאינו מנוקב אפילו בכדי שיעור מליחה אסורין משום דס״ל כבושין וכבושין הרי הוא כמבושל וכן הא דאמר שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותחת . אמם אלא בהכשר כשיעור מליחה משמע • וכן שמעינן לה מדאמרה רב אשי אלא גרמא גרמא ואמרה עלה הרי מ״ם לא דאמרה אלים הרי ובלע הרי חד אמי דאמרא אלים הרי גיסא ובלע הרי גיסא דאלמא אפי׳ קודם שנמר הבשר אלים הרי הדם הנפלט מעם מעם כל אפה ופסה נעשית כרותחת ובלע אלא משום דכל שנרוך לפלוט אינו בולע דם ואם כדבריו לעולם אין מתיכה אוסרת מכרחה דכל שיש בו דם אינו מליח כרותחת ואינו בולע ואחר שפלט כל הדם ונעתקה עוד אינו ממלחו אין כאן דם שיבלע אלא ליר ואמרי קא חייש רב אשי . ושמואל דאמר אין מולחין בשר אלא בכלי מנוקב ואמה לא ימלח ואלא לוגן הוא ואין מולחין אפילו בשיעור מליחה קאמר דאי לא אין מפסיק בשר מליח בכלי שאינו מנוקב הוה ליה למימרא אלא כאמת שבשו ליכר לעייניה הוא כזה גם נמשך לפעות אחר שבשו זה ואמר שא״ל לקערה נקובה שתאסר מחמת מליחה שקודם שחבא לכלל מליח כרותחת דינו כלוגן ואח״כ כבר כלה כל הדם וכבר הדיחתו פליטת ליר וכי ליר פועם הנפלט דרך מליחה מדיח

נאסרת מפני שנשרק הדם ונופל ואם יש גומא בקערה ודאי נאסר ע"כ:
כתב הר"ן (מכ: ד"ה אין מייתין) מדקאמר שמואל אין מניחין ולא קאמר אין מולחין משמע דלא מיבעיא שאסור למלוח בשר בכלי שאינו מנוקב אלא אפילו להניחו שם אסור ומיהו היינו דוקא כשיצא מידי כל דמו ועדיין לא הודח לפי שיש לחוש שיצלע מן הדם שעל פניו דאע"ג דאכתי פליט ליר ליכא למימר דאידי דעריך למיפלט לא צלע כדאמרינן בסמ"ק מליחה לפי שכאן שהדם מתכנס תחתיו כיון שהכלי אינו מנוקב וכהאי גוונא ודאי צלע אע"ג דפליט ליר וכיון דצלע אין לו תקנה במליחה שאין המלח מועיל דם הבא ממקום אחר כל שאינו מועיל דם של עצמו אבל אם הניחו בכלי שאינו מנוקב קודם שיצא מידי דמו אפילו תאמר שצלע הבשר מדם שפלט כשיחזור וימלחנו בכלי אחר מנוקב יפליטנו המלח כשם שהוא מפליט דם של עצמו כמו שכתבתי בשם ה"ר יונה עכ"ל: **ואם מלח בכלי שאינו מנוקב הכלי אסור להשתמש בו בדבר רותח.** בפרק כ"ה (קיא:) אמר רב כז) נחמן אמר שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח שמואל לטעמיה דאמר מליח הוא כרותח ואמרינן עלה דר' יוחנן סבר לה להא דשמואל דהא ר' אמי דתלמידיה דר' יוחנן הוה אימלח ליה בשרא בההיא פינכא ואבריה וכתב הרשב"א שם (ד"ה נוגן) אהא דאמר רב נחמן אמר שמואל סכין שנשחט בה אסור (לאכול) [לאחוך] בה רותח נוגן אמרי לה בעיא הדחה ואמרי לה לא בעיא הדחה ואיכא מ"ד דאמרי לאמרינן הכא דלא בעיא הדחה שמעינן לכלים שנשתמשו בהם איסור בשרי לאיסתמושי בהו בלוגן דהיתרא בלא הדחה כלל כח] ואפילו למ"ד בסכין דבעיא הדחה אם הדחה אינה דוחקא מומר לאיסתמושי בה היתר נוגן לכתחלה ולא בעיא הדחה והיינו דלא איפליגו בקערה שמלח בה בשר כדאיפליגו בסכין וההיא פינכא דאבר ר' אמי אע"ג דחזיא לאסתמושי בה נוגן משום גזרה דאמי לאסתמושי בה ממין הוא דאבר לה ואי נמי אפשר לומר דההיא פינכא כיון דשל חרס היתה ונבלעה ע"י רותח אין לה תקנה אפילו בלוגן שנבלעת הרבה עד שפולטת אפילו בלוגן והילכך כל לוגן שנשתמש בו מדיחו וכמ"ש הרי"ף בפסחים בהא דגרסינן התם (נ:) כל הכלים שנשתמש בהם חמץ בלוגן משתמש בהם מצה ופירש הרב ז"ל בהלכותיו (ע.) דדוקא בשנשתמש בהם חמץ בחמין אינו משתמש בהם מצה אפילו בלוגן וכ"כ הרמב"ן ז"ל (מי שם ד"ה נוגן, ד"ה קערה, ד"ה והיא) ואיכא מ"ד דהדחה בעי בסכין דקיימא לן כמ"ד בסכין בעיא הדחה ואם נשתמש בה בלוגן עד שלא הדיחה מדיח מה שנתן בתוכה ושפיר דמי ואע"ג דבשעת מליחה רותחת היא כדשמואל מ"מ עכשיו לוגנת היא דלא עדיף מבשר וגבינה שנוגעים זה בזה (חולין קז:) דבהדחה סגי להו וקליפה לא בעי ווו סברת הרמב"ן ז"ל וכן סברת הרמב"ד ז"ל (פסחים ופסקים פי' עז) ואע"פ שכתב דקערה שמלח בה בשר אע"פ שהדיחה כרותחת היא מ"מ לא עדיפא מסכין שנשחט בה דסגי בהדחה ושפשוף לחתוך [בה לוגן] ואע"ג דאיכא דוחקא דסכינא דהוא שקול כלחיתת הקערה ואיכא מ"ד דקערה שמלח בה אסור להשתמש בה לוגן ואפילו בהדחה לא סגי לה דכרותחת היא והרי היא כלוגן לתוך רותח דלא סגי ליה בהדחה ואם נשתמש בו קליפה בעי דלא דמי לסכין שנשחט בו דסכין אע"פ שהוא כרותח בשעת בליעת הדם מיהא לוגן הוא ושניהם לוגניה אבל קערה לעולם רותחת היא ולא סגי לה בהדחה ושפשוף: **ובתורת** הבית (קצר ב"ג ס"ג עו.) כתב כלי שמלחו בו בשר אסור לאכול בו רותח שהרי הוא בלוע מדם והרותח מפליטו ובולע ממנו כילד נתן בה רותח נגוד טעון קליפה נתן בה רותח לא כבשר רותח שאי אפשר בלא רטיטת קלת צריך נטילת מקום נתן בה לוגן לא יש מתירין לפי שהקערה אחר שהודחה לוגנת היא וירחה לי שאפילו הדחה אינה צריכה אלא כל שמקנחה יפה מותר לאכול בה לוגן ולא הצריכו הדחה אלא לסכין ששחט בה דע"י דחקו פולט קלת ומקלח מן הגדולים אמרו שהקערה שמלחו בה בשר רותחת היא ואפילו אחר שהודחה וגרחה מדבריהם שאסור לאכול בה לוגן לא גמור שהרי הוא כלוגן לתוך פס שהתחתון גובר ואוסר את הכל וירחה לי שאין זה עיקר עכ"ל. וכיון הביא שתי סברות רחשונות ולא הביא האחרונה מפני שהרשב"א כתב שאינה עיקר והרב המגיד הביא דברי הרשב"א בפ"ו מהלכות מאכלות אסורות (הכ"ו) ואח"כ כתב יש מן המפרשים שכתבו שכלי חרס שאסרו להשתמש בו בחמין לעולם אף בלוגן אסור להשתמש בו לכתחלה דילמא אתי לאשתמושי בחמין והיינו דאבר ר' אמי לההיא פינכא ועיקר דיינו של הרשב"א אפשר בכלים שיש להם הכשר עכ"ל וכבר כתבתי בתמוך שהרשב"א בחידושיו כתב סברא זו בשם הרי"ף והרמב"ן ז"ל וגם הר"ן (מ: ד"ה אימלח ליה) כתב כן דבכלי חרס אסור להשתמש בו לוגן שמא יבוא להשתמש בו בחמין ושכן מצינו דברי הרי"ף ז"ל: **כתוב** בהגהות שערי דורא (פי' טו ס"ק ה) וא"ת כיון דאין מליחה לעץ אמאי אמרינן לעיל אם נמלח בכלי שאינו מנוקב הכלי אסור ונראה דהכלי אינו אסור אלא להשתמש בו בחמין כגון מבשיל אבל למלוח בו בשר שהרי כשיעור מליחה והודח בחמים כהלכתו מותר למלוח בו או לנקב הכלי ולמלוח בו לכתחלה נמי שרי (לד*) והא דאמרינן דאין מליחה לעץ פירוש דאין נכנס לתוכו [מ] דהוי יוצא ע"י מליחה אבל ע"י בישול יוצא דנהי נמי דמליח כרותחת פירוש כרותחת דצלי אבל לא כמבושל ע"כ: **כתב** עוד הרשב"א בחידושיו (שם ד"ה אסור לאחוך) לפי סברת האומרים דקערה שמלח בה בשר אחר הדחה לוגנת היא אם נתן בה רותחת אי נקליפה בין ברותחת נגוד בין ברותחת לא דהא שמואל גופיה הוא דאמר בפרק כילד צולין (פסחים עו.) דאם לתוך לוגן תחתה גבר ונקליפה סגי ליה וכן כתבו רבותינו בעלי התוס' (חולין קיג. ד"ה עהור) אבל הראב"ד כתב דאם נתן בה רותחת נגוד אין צריך אלא קליפה דאע"ג דשניהם רותחים כיון דרותחת נגוד וקערה נגודה הוה כסיכה משהו עבדי לה ונקליפה סגי ליה כדאיתא התם

ואם מלח בכלי שאינו מנוקב הכלי אסור וכו'. שם אמר רב יהודה אמר שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותחת שמואל לטעמיה דאמר מליח הוא כרותחת וכו' ואמרינן התם דר' יוחנן נמי הכי ס"ל מדר' אמי תלמידיה דאימלח ליה בשרא בההיא פינכא ואבריה פירוש קערה של חרס שאין לה תקנה בהגעלה וכתב הרא"ש ובקערה שאינה מנוקבת אייירי ושלא כדברי המפרשים דאייירי אפילו במנוקבת דא"כ יהא אסור למלוח שתי פעמים בכלי מנוקב אלא ודאי דמא מיבשרק שריק ונעשה שתי הסברות כדין לוגן שכתב רבינו מבוארים יפה בדברי הרשב"א בתורה ובחידושיו והעתיקם בית יוסף:

אלא בכלי מנוקב או על גבי קשין (לד) וקסמין או במקום מדרון בענין שאם ישפך שם מים יצאו מיד.

ז ואם מלח בכלי שאינו מנוקב הכלי אסור להשתמש

[קונטרס אחרון] **ואם מלח בכלי שאינו מנוקב הכלי אסור וכו'.** כתב מהרו"ך (דרשה ס"ק יב) דכתב הר"ן דהא דמולחין ומוזרין ומולחין בכלי אחד מנוקב היינו משום דלגב דערודה תחיכה למיפלט לא בלעה וכו' אי נמי משום דאין מליחה לכלים ומשום הכי מותר למלוח בשר בשר להשהותו במלחו אפילו בכלי שנאסר בשר ממתא דם בית יוסף. וצ"ע למה לא יהא נאסר מכח כבוש שהוא כמבושל שהבשר בשר ובכשר בציר שנאסר בשר עכ"ל ולא ידעתי אנה מצא מי שמתיר דבר זה לכתחלה למלוח בשר בכלי איסור שאינו מנוקב אפילו ג"ע לאפוס כ"ש בג"ע לשנות דאסור אפילו דיעבד מטעם כבוש כמבושל אפילו לוגן בלוגן כדלקמן בריש סימן ק"ה [עד כאן]:

(לד) **בהגהות אשיר"י** פכ"ה (סי' מט) וכ"ה באיסור והיתר הארוך כלל א' (דין יא) דאף בכלי מנוקב יש ליתן קש וקסמין בשולי הכלי בדי שיהא מפסיק שלא יגע הציר בבשר וכדי שלא יסתום הבשר הנקבים והוי ככלי שאינו מנוקב עכ"ל ונ"ל שלזה נהגו להשים הסל שמולחים בו על גבי כלי מנוקב או עצים דאילו יניחו על קרקע בכלי הקרקע יסתום הנקבים והוי ככלי שאינו מנוקב וכתב הארוך כלל (ה') [ו'] (דין ח) בשם ר"י מפר"ש דמסתפק אי הוה קרקע ככלי מנוקב או לא ומאחר שנסתפק ראוי להחמיר עכ"ל עוד כתב כלל ג' (דין ה) כשמולח בסל צריך לראות שלא יהו הנקבים סתומים מציר שמלח בו כבר בשר עכ"ל ונ"ל דכל זה לכתחלה הואיל והכלי מנוקב אין לאסרו בדיעבד דהא רוב הפוסקים לא הזכירו חומרות אלו ובהגהות שערי דורא (סי' יא ס"ק א) ומנהג כשר למלוח על דף המיוחד לכך עכ"ל מהר"י טרושין: (לד*) **וכן כתב** באיסור והיתר הארוך (כלל ג דין ב):

דרכי משה

חדושי הגהות

[מ] פירוש המלח האחרון אינו נכנס לתוך הכלי עד כ"כ עד שיהא לו כח להפליט המלח הראשון כ"ה שם להדיא בהגהות שערי דורא:

הגהות והערות

כז] כ"ה בדפו"ר וכ"ה ברי"ף ורא"ש שם. ובגמ' דילן הגירסא רב יהודה אמר שמואל: כח] פירוש בלא הדחת הקדירה אלא בקנוח בעלמא כן מבואר בר"ן:

ומ"ש והר"פ כתב וכו'. בהגהות סמ"ק בסימן ר"ה הקשה להחיל דשמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח ס"ד אי בכלי מנוקב אמאי אסור לאכול בה רותח הא קאמר דמא מישרק שריק אפילו מבשר לבשר ו"ל דלעולם בכלי מנוקב ובקערה של חרס דחרס בלע טפי ולא שייך מישרק שריק וגרע טפי מלגבי בשר ומדע דהא לוגן בלוגן אמרינן דלא בלע וגבי כלי חרס אמרינן חזינן להו דמדייתי ובלעי ואפילו פירוש דבלעי אפילו מלוגן עכ"ל מיהו להרא"ש ושאר גאונים דאינן מחלקין בין של עץ לשל חרס וס"ל דבאינה מנוקבת אייר לא קשה לדידהו אמאי קאמר הקערה אסור הא אפילו הבשר שמלח בה אסור דאיכא למימר דלא נקט קערה אלא לאשמועינן דאין אסור אלא לאכול בה רותח אבל צונן שרי אבל הבשר אין לו היתר ולים מפרשים דבמנוקבת אייר נמי ל"ק אמאי אסור הא דמא מישרק שריק אפילו מבשר לבשר דאדרבה דוקא מבשר לבשר אמרינן מישרק שריק דכיון דעדיף לפלוט האי בשר שריק מיניה דמא דפליט מאידך בשר דנפיל עליה דהאי אבל קערה דאינה פולטת מיבלע בלע לעולם ואסורה אפילו מנוקבת אפילו בשל עץ: **ולענין** הלכה נראה בעיני דברי הר"ן (מ:) עיקר שכתב דקערה שמלח בה בשר כהלכתו משמע דאפילו במנוקבת מיהו נראה דדוקא בכלי חרס מנוקבת מדקאמר עלה דר' יוחנן נמי הכי ס"ל מדר' אמי וכו' ואי אימא דשמואל אפילו בכלי עץ קאמר אין לאיה מדרבי אמי דילמא ר' יוחנן לא ס"ל דהכלי אסור אלא בכלי חרס דבלע טפי וכדפרש"י פינכא קערה של חרס אלא בע"כ דשמואל נמי בשל חרס קאמר וכ"כ הרמב"ם בסוף פ"ו מהמ"א להדיא וז"ל קערה שמלח בה בשר אפילו היתה שועה באבר אסור לאכול בה רותח לעולם שבבר נבלע הדם בחרסיה עכ"ל אלמא דמפרש הך מימרא דשמואל בקערה של חרס וממילא שמעינן דמפרש לה בקערה מנוקבת שמלח בה בשר בהלכתו דאי באינה מנוקבת לא היה צריך לפרש בשל חרס דאפילו בשל עץ נמי אסור וכן כתב הרב בית יוסף מבשר ולא שייך בה מישרק שריק אדע דהא לוגן בלוגן לא בלע ובכלי חרס אמרינן חזינן להו דמדייתי בפ"ב דפסחים (נ:) פירוש ובלעי אפילו בלוגן ע"כ. והרמב"ם (שם) כתב קערה שמלח בה בשר אפילו היתה שועה באבר אסור לאכול בה רותח לעולם שבבר נבלע הדם בחרסיה ע"כ ומפשטן דבריו נראה דבכלי מנוקב מיירי מדלכתב סתם שמלח בה משמע דבמלח כדרך מליחה שהיא בכלי מנוקב מיירי ועוד שכתב דמשום שהיא של חרס הוא דאסורה הא אם אינה של חרס שריא ואי במלח בכלי שאינו מנוקב אפי' אינה של חרס אפילו אינה של חרס נמי אסורה וזה כדברי סמ"ק אבל הרב המגיד כתב וז"ל כתב רבינו של חרס לפי שאם היתה מכלי שאינו מנוקב אפי' אינה של חרס אפילו משועין בשבר אין להם תקנה ע"כ ובאמת שמ"ש הרמב"ם אסור לאכול בה רותח לעולם דייק כדברי הרב המגיד דהיינו לומר כלי חרס הוא דאסור לעולם אבל שאר כלים אע"פ שאסורים אינו לעולם שהרי יש להם תקנה בהגעלה: **כתוב** בהגהות שערי דורא (פי' יא ס"ק ג סוד"ה קערה) אף לדברי המחמיר בשל עץ הני מילי בכלי שיש לו בית קיבול ואינו מנוקב אבל בדף ושולחן ועץ אם מלחו עליו בשיפוע אין לאסור לשוס עליו בשטיבלא רותח ודי לו בהדחה (לו) ומנהג בשר למלוח על דף מיוחד לכך: **כתוב** בהגהות שערי דורא (פי' יג ס"ק ג) איר שנמף על גבי כלי אין אומר כלי אסור אלא כדי קליפה כדין אם לתוך לוגן ומבל מקום נראה לי לגריך הגעלה בכלי ראשון ולא סגי בעירוי משום דבל עירוי נידון בכלי שני אבל איר הטוף לתוך הכלי עדיין שם ברתיחתו ע"כ:

דרכי משה

(לה) **אמנם** בהגהת שערי דורא בשם מהרא"י ז"ל (סי' יג ס"ק ב) דאנו נוהגין כהרא"ש דמותר לאכול בקערה מנוקבת אפילו היא של חרס הואיל והיא מנוקבת עכ"ל. ובאיסור והיתר הארוך בכלל ג' (דין ג) דנוהגין להחמיר לכתחלה: (לו) **ונראה** שדעת הגה"ה זו כדעת מה"ר פרץ דמחיר בשל עץ בכלי מנוקב אבל למאן דמחמיר בכלי עץ מנוקב הוא הדין דכהאי גוונא נמי אסור כט] ולכן לא ידעתי למאי כתב בית יוסף הגה"ה זו דהא לא למדין ממנה כלום ועיין לקמן סימן ע' (ד"מ אות יג) דין ציר הנוטף על הכלי:

פרישה

(עז) **ויש אומרים שאפילו בצונן אסור להשתמש לכתחלה.** הטעם שהוא דומה לכיון שנשמטו בו שאסור להשתמש בו לכתחלה בלא הדחה: (יז) **שאני התם דאיכא דוחקא דסכינא.** פירוש לענין מס יחזור ויפמוך בו: (יח) **אבל בקערה צוננת דליכא דוחקא כו'.** יש מפרשים דמ"ש רבינו צוננת ר"ל אחר שהודחה ממלח שנמלח בה הבשר נעשה צוננת ושיטת הוא דאם רבינו בא לומר דמותר לאכול בה צונן בלא הדחה ודוק בדבריו אלא מ"ש הוא כפשוטו ור"ל אם היתה הקערה ממה אפשר שהיה נפלט ממנה טעם האיסור והכי קאמר דוקא בסכין אף שהוא צונן אבל מקום כל סכין תשמישו ע"י חימוך ויש בו דוחקא משא"כ קערה צוננת דמשמשה שמנימין דבר בחוכה דליכא בו דוחקא ולא כספרים דגרסינן וליכא בו"ו וק"ל:

דרישה

[יב] **ויש אומרים שאפילו אם הוא מנוקב אסור לאכול בו רותח.** זהו סברת הר"ן וכתב ומה שאנו מולחין וחוזרין ומולחין בכלי אחד מנוקב היינו משום דאגב דטרודה חתיכה למיפלט לא בלעה ואפילו כי גמרה לפלוט דם פולטת ציר וכל דפולטת ציר לא בלעה דם א"נ משום דאין מליחה לכלים ומשום הכי מותר למלוח בשר כשר להשהותו במלחו אפילו בכלי שנאסר כבר מחמת דם ב"י. וצ"ע למה לא יהא נאסר מכח כבוש שהוא כמבושל שיהא נכבש בשר הכשר בציר (ר"ל ציר הנפלט מבשר הבשר ממלחו בהשהותו בכלי שנאסר כבר. ומתוך אותו ציר נעשה כבוש. עד כאן המגיה) שבכלי שנאסר כבר ודוחק לומר דמיירי בכלי מנוקב דלא יהא בו ציר להיות כבוש בו:

חדושי הגהות

[ט] מה שהקשה הרמ"ה מה לליאסר מעשה כטס עיין בט"ז ס"ק מ"ח:

הגהות והערות

כט] בד"מ הנדפס הנוסח למאי דמחמירין בכלי עץ מנוקב ה"ה לדברי הג"ה נמי אסור, והוא משובש ותיקננו ע"פ ד"מ כת"י:

יח והבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אסור לאכלו אפילו צלי.

כ"כ הרא"ש (פי' מע) והרשב"א ז"ל (קיב. ד"ה ולענין מולח) בפרק כ"ה בשם הרב אלברצלוני ז"ל וכן פסק במו"ה (מהרו"ק ס"ג ס"ג עה:) ונעמת משום דהוי כבוש וכבוש הרי הוא כמבושל וכלוע ממש ביטול אינו יוצא ע"י הדש וכן דקדק הרשב"א שם (במי') מדברי ל) ספר המרומה (פי' מע) וכ"כ הרא"ש עוד בפג"ה (פי' יג) גבי מוליחתא ולכאורה לשונו בסימן זה (לקמן ד"ה כתב הרא"ש) בע"ה וגם המרדכי כתב בפרק כ"ה (סו"ס תשכו) דמחיכה הנאסרת ממש דם או כלי לא מהני ליה חו צלייה שנתקשה בו כבר האיסור ועוד דילמא פליט הלי גיסא ובלע הלי גיסא ונראה דה"ה דלא מהני ביה מליחה וכ"כ המרדכי דאפילו מחיכה בשר תפל שנתערב בין מחיכות מלוחות בכלי שאינו מנוקב לא מהניא ביה מליחה דדם הבא ממקום אחר לא נפיק ע"י מליחה ועוד יתבאר זה בסימן ע' (קטו: ד"ה כתב הרשב"א) בס"ד: **וכתב** ה"ר פרץ (פי' רד בהגה אות ב) **שכל החתיכה אסורה אפילו מה שממנה חוץ לציר** וכו'. כ"כ המרדכי בפרק כל הבשר (פי' תשכד) בשמו וכתב שכן עשה רבינו יעקב (תוס' פסחים עד. ד"ה כתלנו) מעשה וכתב עוד שיש שרוצים להתירה ע"י שחותכין ומשליכין מה שבתוך הציר מידי דהוה אחתיכה שנטבלה בתוך הציר כדאיתא בספר המרומה (פי' יג) אך לא מצאו ידיהם וראייתם בפית המדרש מדאמרינן בפרק כ"ה (קיב:) דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורים הדגים ופריך היכי דמי אי בכלי שאינו מנוקב אפילו עופות ועופות נמי אסורים משום דאסורים מעבר לעבר קתני דהא מדמי כלי שאינו מנוקב לדגים ועופות ודגים אסורים מעבר לעבר לגמרי ולא דמי לחתיכה שנפלה לתוך הציר שאינו אסור אלא מה שבתוך הציר דהתם נמלחה החתיכה כדיה ופלטה כל דמה הילכך אין אסור אלא מה שבתוך הציר דדם אינו מפעפע למעלה אבל כשנמלחה בכלי שאינו מנוקב הכל אסור שלא יצא דמה ממנה לפי שהמקום דחוק כיון שאין הכלי מנוקב ואע"פ שדם האברים שלא פירש מותר היינו דוקא שלא פירש כלל ממקומו אבל פירש ממקום למקום לא כגון הכא דכיון שמלח מיד הדם פירש ויוצא ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי כיון שאינו מנוקב ע"כ. והרא"ש (פי' מע) תלק עליו וכתב אע"פ שנתלח בתילן גדול אינם דברים של טעם ומה שהביא ראיה מדגים כשל עוזר ונפל עוזר (ישעיה לא ג) גם דגים אינם אסורים כולם אע"פ שאמר בתתם אסורים מכל מקום אינם אסורים אלא כדין מלוח כדתנן מלוח מלוח וטהור תפל אסור על כרחך אסור כדי קליפה קאמר דלא מלוח אלא אסור יותר מכדי קליפה או כדי נטילה. וגם מה שחילק בין מחיכה שנפלה לתוך הציר להך דהכא אינו כלום דלמה יתנע מה שבתוך הציר את העליון מלפלוט וכי מחיכה גדולה שמלח אליה וכי חליה שאינו מלוח ממנע אליה המלוח מלפלוט הכא נמי אע"פ שמה שבתוך הציר אינה יכולה לפלוט מה שחוץ לציר פולטת כדינו ומי הוא הנביא שהגיד שפירש ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי אין אלו אלא דברי נביאות להשחית ממונן של ישראל עכ"ל. ובתשובות כלל ד' (פי' יז) כתב ג"כ לתמוה דברי ה"ר פרץ ועל מה שהביא ה"ר פרץ ראיה מרבינו מה שעשה מעשה בתרנגולת שנמלחה בכלי שאינו מנוקב ואסר כולה כתב אפשר שרבינו מה אסר כל התרנגולת מחמת שהוליאוה מן הציר ולא יודע איזה לד היה מונח בתוך הציר והשומע שמע ונעשה והאוסר עליו להביא ראיה ברורה ומוקה כי התורה תסה על ממונם של ישראל ע"כ. ובפרק ג"ה (פי' כד) כתב שנוהגים כשמולחים בשר הרבה ביחד ע"ג עליס והציר זב ונופל מתוך העליס ופעמים מולחים מחיכה אחת אליה מונחת בתוך הציר ומותכין מה שבתוך הציר ומתירין השאר ואפילו יש שומן בתוך הציר לא אמרינן שנעשית נבלה ומפעפע למעלה ואסור וכ"כ הרשב"א בתורת הבית (קצר עה:) וז"ל מלחו בכלי שאינו מנוקב רואין כל מה שנכנס בתוך הדם והציר שבתוך הכלי ואסור אפילו לגלי שהוא כבוש וכבוש הרי הוא כמבושל ודוקא מה שנכנס בתוכו אבל השאר שאינו עומד בתוך הציר מותר שאין הדם מפעפע עד שיתפשט בכל החתיכה ולא עוד אלא אפילו היה אותו מקצת שנכנס בתוך הדם שמן שכנגדו בנבלה מפעפע אינו אוסר את השאר בפעפועו לפי שהדם אינו מפעפע ומה שמפעפע בחתיכה זו אינו אלא השומן והשומן מותר הוא מצד עצמו ואע"פ שנאסר ממנת הדם מה שמפעפע ממנו מותר הוא שאינו מוליך את הדם אלא במקום שכח הדם יכול ללכת ולהתפשט מצד טבעו שאם לא אתה אומר כן אין לך בשר שנמלח מותר שהמלח אסר מחמת בליעת הדם שבתוכו והמלח כחו וטבעו דק וכנכנס בכל חלקי הבשר עד שימלא טעמו בכולו ואם אתה אומר שהדם נכנס בכל מקום שהמלח נמלח או שהמלח אחר שנאסר אוסר כאילו הוא עצמו אסור מצד עצמו אף אתה אוסר את כל הבשר שטעם המלח האסור נטעם בכל [מקום] וכן אין לך איסור קליפה בשום שהקליפה זו אוסרת מה שבתוך לה וכן מקליפה לקליפה עכ"ל ובתשובות הרשב"א (ס"א סי' תסו) כתוב שאלת הרא"ש דין זה ממנו והשיבו כלשון הזה דברים שנאמרו למשה מסיני ואיני רואה בזה

מותר כיון שהוא מנוקב אף על פי שהוא מנוקב: [יג] **ואם הוא של חרס אסור** יח (יט) **והבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אסור לאכלו אפילו צלי דהוי כאילו נתבשל בדמו** (כ) **וכתב ה"ר פרץ שכל** אבל לאחר שהדיחוה לגמרא היא וכ"ש לאחר יום או יומים שרי לכך אמר לאסור לעולם: **והילכך** יש לנהוג איסור בכלי חרס מנוקב אפילו בדיעבד אם שמו בתוכו בשר רותח ויש לו דין תתאי גבר וכן הדין בכלי עץ שאינו מנוקב אבל בכלי עץ מנוקב לכתחלה יש ליזהר שלא להשתמש בו רותח ובדיעבד שרי וכן פסק מהרש"ל (מבוטות סי' יג ס"ק ב, ויש"ש פ"ח סי' ס) לאסור בכלי חרס מנוקב אפילו דיעבד ולא כמהרא"י בהגהת שערי דורא (סי' יג ס"ק ב) ומהר"ש איסרלש (פ"ח כלל יב דין ז) הנמשך אחריו להקל בזה מיהו מ"ש מהרש"ל להקל בכלי עץ מנוקב דמותר לאכול בו רותח אפילו לכתחלה משום דדם מישרק שריק ומשום הכי הגיגין למלוח על גבי דף כמה פעמים זה אחר זה לא הוהיל דהא הר"ן והרשב"א והרמב"ן והרא"ש מחמירין אפילו דיעבד אף בכלי עץ מנוקב וכתב הר"ן שאין ראיה ממה שמולחים ומוזחין ומולחים בכלי אחד מנוקב משום דאידי דטרודה מחיכה למיפלט לא בלעה וכו' וע"ש ונהי דבדיעבד שמכיון ארוב גאוים דמתירין בשל עץ מ"מ לכתחלה ולאי יש ליזהר אף בשל עץ וכן פסק מהר"ם איסרלש ☜ והכי נקטינן:

יט והבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אסור לאכלו אפילו צלי וכו'. כ"כ הרא"ש שם על שם הרב אלברצלוני וכ"כ שאר פוסקים ולא נמצא שום חולק ע"ז: **ומ"ש על שם הר"פ שכל החתיכה אסורה.** כ"כ בהגהות שמ"ק סימן ר"ד והמרדכי והרא"ש המיאוהו בפרק כל הבשר והרא"ש נחלק עליו והאריך בפסקיו לשם ובשאלתו ששאל מהרשב"א עיין בכלל שני סימן י"ז והסכים עמו הרשב"א עיין בתשובתו סימן תס"ו וכ"כ בת"ה ולשם כתב ואפילו אם יש בה שומן וכו' ואיכא למידק דכיון שהר"פ הביא בדבריו שכן עשה ר"ת מעשה בתרנגולת שנמלחה בכלי שאינו מנוקב דאסר אותה כולה אמאי לא הביא ראיה שר"ת עשה מעשה כן וי"ל דכיון דהרא"ש שלא בה נרגא בתשובה ואמר דאפשר דלא היה נודע איזה לד היה מונח בתוך הציר והשומע שמע ונעשה לכך לא הביא דברי ר"ת בזה:

יוסף ומה שנראה מדברי הרב המגיד דלהכי מפרש לה בשל חרס שאם היתה מכלי שטף היתה נכשרת בהגעלה אבל כלי חרס אפילו משופין בחבר אין להם תקנה אין דבריו מקובלין לע"ד דמה בכך שנכשרת בהגעלה סוף סוף השתא לא קא עסיק בדיני הגעלה אלא לאוריי להקערה שמלח בה אסור לאכול בה רותח כל זמן שלא הוכשרה אלא ולאי דוקא בכלי חרס אסור לאכול בה רותח והא דכתב הרמב"ם אסור לאכול בה רותח לעולם אתי לאוריי דלא תימא דוקא מיד אחר המליחה קודם שהדיחוה אסור שאז היא רותחת ממש מליחה

לאסור לעולם: **והילכך** יש לנהוג איסור בכלי חרס מנוקב אפילו בדיעבד אם שמו בתוכו בשר רותח ויש לו דין תתאי גבר וכן הדין בכלי עץ שאינו מנוקב אבל בכלי עץ מנוקב לכתחלה יש ליזהר שלא להשתמש בו רותח ובדיעבד שרי וכן פסק מהרש"ל (מבוטות סי' יג ס"ק ב, ויש"ש פ"ח סי' ס) לאסור בכלי חרס מנוקב אפילו דיעבד ולא כמהרא"י בהגהת שערי דורא (סי' יג ס"ק ב) ומהר"ש איסרלש (פ"ח כלל יב דין ז) הנמשך אחריו להקל בזה מיהו מ"ש מהרש"ל להקל בכלי עץ מנוקב דמותר לאכול בו רותח אפילו לכתחלה משום דדם מישרק שריק ומשום הכי הגיגין למלוח על גבי דף כמה פעמים זה אחר זה לא הוהיל דהא הר"ן והרשב"א והרמב"ן והרא"ש מחמירין אפילו דיעבד אף בכלי עץ מנוקב וכתב הר"ן שאין ראיה ממה שמולחים ומוזחין ומולחים בכלי אחד מנוקב משום דאידי דטרודה מחיכה למיפלט לא בלעה וכו' וע"ש ונהי דבדיעבד שמכיון ארוב גאוים דמתירין בשל עץ מ"מ לכתחלה ולאי יש ליזהר אף בשל עץ וכן פסק מהר"ם איסרלש ☜ והכי נקטינן:

יט והבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אסור לאכלו אפילו צלי וכו'. כ"כ הרא"ש שם על שם הרב אלברצלוני וכ"כ שאר פוסקים ולא נמצא שום חולק ע"ז: **ומ"ש על שם הר"פ שכל החתיכה אסורה.** כ"כ בהגהות שמ"ק סימן ר"ד והמרדכי והרא"ש המיאוהו בפרק כל הבשר והרא"ש נחלק עליו והאריך בפסקיו לשם ובשאלתו ששאל מהרשב"א עיין בכלל שני סימן י"ז והסכים עמו הרשב"א עיין בתשובתו סימן תס"ו וכ"כ בת"ה ולשם כתב ואפילו אם יש בה שומן וכו' ואיכא למידק דכיון שהר"פ הביא בדבריו שכן עשה ר"ת מעשה בתרנגולת שנמלחה בכלי שאינו מנוקב דאסר אותה כולה אמאי לא הביא ראיה שר"ת עשה מעשה כן וי"ל דכיון דהרא"ש שלא בה נרגא בתשובה ואמר דאפשר דלא היה נודע איזה לד היה מונח בתוך הציר והשומע שמע ונעשה לכך לא הביא דברי ר"ת בזה:

פרישה

(יט) **והבשר שנמלח כו' אסור לאכלו אפילו צלי.** ולא אמרינן כבולעו כך פולטו אלא מה דנפלט מיד שבלעו אשיר"י (פנ"ה סי' יג): (כ) **וכתב הר"ר פרץ שכל החתיכה כו' עד הבא כולה אסורה.** הטעם דלא דמי דהתם נמלחה החתיכה כדיה ופלטה כל דמה הילכך אין אסור אלא מה שבתוך הציר דדם ממעפע למעלה אבל כשנמלחה בכלי שאינו מנוקב הכל אסור שלא יצא דמה ממנה לפי שהמקום דחוק כיון שהוא שאינו מנוקב ואע"פ שדם האברים שלא פירש מותר היינו דוקא שלא פירש כלל ממקומו אבל פירש ממקום למקום לא כגון הכא דכיון שמלח מיד הדם פירש ויוצא ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי כיון שאינו מנוקב (מיפלוגי לעור) כתב ואנו נוהגין לאסור אפילו מה שבתוך הציר וג"כ מיד נאסר אפילו לא שהה כלל וכן פסק מהרא"ש (הגש"ד סי' יב ס"ק ב):

דרישה

[יג] **ואם הוא של חרס אסור.** כתב מורי ורבי וכן נ"ל ולא כמהרא"י שמתיר עיין באיסור והיתר שער ד' (מבוטות סי' יג ס"ק ב):

הגהות והערות

ל) **ברשב"א** שלפנינו מדייק כן מדברי הרב אלברצלוני ולא מדברי סה"ת:

באר הגולה

כד מימרא דשמואל חולין דף קי"ג:

כה הרא"ש שם:

כו מימרא דרב יהודה אמר שמואל שם דף קי"א:

דגול מרבבה

[יח] [מסיקא] כדקיימא לן לקמן סימן צ"ח בהג"ה אף במקום שלא נגע שם הרוטב. היינו מטעם שמא נגעה בכל הרוטב מתחת המכסוי ועיין מנחת יעקב סימן ע"ו, ע"כ:

[יט] אף במקום שלא נגע שם הרוטב. לפי מה שמסיק רמ"א לקמן סימן צ"ד סעיף ה' דהעיקר כסברא דשטוה דברי הש"ך הללו ממוסים ולומר שיש חילוק דשאני התם שהכף נוגן מצד עצמו רק שאנו אומרים ע"י שהם מקצתו הם כולו כזה אינו מועיל בליעתו בכולו אבל אם הוא מצד עצמו כולו מועיל בליעתו בכולו זה דומה ולא מצינו חילוק זה בשום מקום ועיין לקמן סימן קכ"א סעיף ו' ובדברי האחרונים שם:

גליון מהרש"א

קב אין מולחין. עיין בגליון ש"ך סוף סימן ע"ה ובכבד שנכבש ג"כ הדין כן. שפתי אות ס'. ואם היה מונח במים קרוש שלשה ימים לא הוי ככבוש. שפתי אות ס'. מיהו הוי כשהה שלשה ימים בלא מליחה:

קכא יזהר לכתחלה שיהיו הנקבים פתוחים. ואסור לעוברי דרכים למלחו ולשומו בבגד. מנחת יעקב כלל י"א:

קכב בכלי שאינו מנוקב אסור. עיין ש"ך ס"ק פ"ח. אם אי אפשר לקלפו. ונסתפק הפמ"ג סימן ק"ה בשפתי סק"ה אם מועיל הגעלה על ידי עירוי דהוה ספק אם מבשל או רק מפליט כדי קליפה. וכן כבד שנמלח בכלי שאינו מנוקב שפתי אות ס':

קכג אסור להשתמש. עיין ט"ז סימן ע' ס"ק ב':

קכד כיון שהוא נגוב. דדוקא בשני דברים של מאכל קי"ל דאוסר בכולו משום דלא מפלגינן בין כחוש לשמן לא בכלי שבלע כחוש. ש"ך סימן ק"ה ס"ק כ"ג:

דגם בשערי דורא ריש סימן ג' משמע לכאורה הכי מדתלי טעמא דבשר שנשרה במים מעט לעת אסור לפי שהדם חוזר ונבלע בבשר ע"ש ונראה להתמתיקין אפילו הוא מלוכלך בדמים שרי לכיון שיש במים ששים כנגדו נתבטל הדם בעין שעליו בששים: **סב)** ויש אוסרים אפילו לצלי. אפילו אינו מלוכלך כדמוכח בשערי דורא ואגור ומורא מטעמא שם וכן משמע בספר אפי רבנו: (ספיף טז) **סג)** אסור להשתמש באותו כלי רותח. אפילו אחר שהודח הכלי: **סד)** ואם נשתמש בו'. הג"ה זו ל"ע לה] ולאחרי העיון היטב בתורת חטאת כלל י"ח דין ח' נראה לכאורה לפרש דמיירי כאן שהקערה היא חם לכך אם הוא דבר יבש סגי בקליפה אפילו הקערה חם קכד כיון שהוא נגוב (ואין הכי נמי דאם נתן בה רותח יבש שיש בו רטיבות קצת דצריך נטילה וכדמוכח מדברי הרשב"א בחידושיו (קיח: ד"ה אסור) ובתורת הבית האחרון (ב"ג ס"ג עו. פוע"ח) ועיין לקמן סימן ל"ד ס"ק ל"ג וסימן ק"ה ס"ק כ"ג) (ולכך אם הוא דבר רותח לא כדוטב צריך שיש נגד הקליפה מן הקערה (ולא"ל שיש נגד כל הקערה משום דמתחלה לא נאסרה במליחה רק כדי קליפה [יח] כדקי"ל לקמן סימן ל"ח ס"ד בהג"ה) [יט] אף במקום שלא נגע שם הרוטב (כב) אלא שדוחק לפרש דמיירי שהקערה חמה וגם דוחק לפרש דמ"ש שיש נגד קליפה מן הקערה מיירי אף במקום שלא נגע שם הרוטב ועוד דדוחק לומר דמיירי בדבר יבש לגמרי ועוד דבמורת חטאת שם על כרחך בדבר יבש שיש בו רטיבות קצת מיירי יז) מדכתב שם אי הקערה קר סגי בקליפה ולא מאר החלוקה הנזכרת בהקערה חם אלא ודאי מ"ש שם בקיפה ואי הקערה חם קאי נמי אדבר יבש דריש שיש בו רטיבות קצת דצריך שיש בהקערה חם לדידן וכמ"ש בסימן ק"ה ס"ק כ"ג אלא ודאי מיירי בהג"ה נמי בהיא קר וכפשטא דמלתא ואפ"ה צריכה קליפה אפילו נשתמש בו דבר יבש לגמרי וכדמשמע בתורת חטאת כלל כ"ג דין ד' ע"ש וכדאית להו להתוס' (קיג. ד"ה טהור) דהקערה לוגת היא ואפ"ה אם נתן בה רותח נגוב צריך קליפה וכמבואר בדרשב"א שם ומ"ש ואם הוא דבר לח בעינן שיש כנגד קליפה מן הקערה היינו במקום שנשתמש בקערה אבל קשה לפ"ז דלקמן סימן ל"א סעיף ד' כתב הרב דבמקום שהבשר צריך קליפה אם לא קלפוהו ובשלו כך מותר בדיעבד והיינו מטעם מאחר דאינו רחוי לקלוף וכן כתב בתורת חטאת כלל כ"ג דין ה' וח"ל ופסק עוד בתרוץ (כלל כא דין ב) דכל מקום שצריך קליפה ועבר ובשל בלא קליפה שרי ולפ"ז אם עירה מבשיל כבר לתוך קערה אחורה מותר דהא מדינא אינו אוסר (ע) רק כדי קליפה ומאחר דאינו רחוי לקלוף הכל שרי עכ"ל וא"כ אמאי צריך כאן שיש נגד קליפה מן הקערה ולפירוש הראשון שכתבתי לא קשה מידי דלא אמרינן הכי אלא במקום שהבשר עצמו צריך קליפה לחוד בשה שנגע משא"כ הכא דלא סגי בקליפה בשה שנגע בתוכו כל מה שיש בקליפת הקערה אף במקום שלא נגע שם הרוטב ועוד דכיון שהקערה חמה א"כ ה"ל התבשיל שבתוכה כמתבשל בתוכה דכתב הרב סימן ל"ח סעיף ד' דכלי שנאסר בחליבה כדי קליפה צריך אח"כ שיש נגד הקליפה וזה לא דמי לסימן ל"א בהג"ה כיון שהקליפה של הקערה בעצמה אוסרו מחמת שהיא חם והיא עומדת בעין ושייך בה קליפה כמ"ש בסימן ל"א ס"ק ח' אבל אי נימא דמייתי כשהקערה קרה א"כ צריך קליפה מפני שהתבשיל בלע קצת קודם שנצטנן א"כ צריך שיש נגד קליפת התבשיל והיא אינה עומדת בעין ולא שייך בה קליפה ודוק וע"ע וי"ל דסברא ליה להרב מ) דהכא יש להתמיר להצריך שיש נגד קליפת הקערה כיון דבלא"ה

דהוא פסק אפילו בנטיל להיתר במקום צורך גדול על כן בשייה יש להקל בכל גווני אבל רש"ל (שם סי' ב ס"ק ג) פסק בנטיל לחומרא בכל גווני על כן המתיר גם בשייה ונראה דיש לסמוך להקל כפסק רמ"א כזה:

במים ששים (ו) **כנגדו** (לג) עיין ס"ק נ"ו) **סב)** [נט] (ויש (נא) אוסרים אפילו לצלי והכי נהוג) (לו"ה):

לט בד קכ **אין מולחין אלא בכלי מנוקב או על גבי** כה **קשין וקיסמין או במקום מדרון בענין שאם ישפך שם מים יצאו מיד:**

הגה ודף חלק ברהיטני שמים זכין ממנו אין צריך להניחו במדרון אבל אם אינו חלק ברהיטני צריך להניחו במדרון שילאו המים ממנו (מהרא"י בשערי ש"ו וכנ"י בשם מ"ה סימן קע"ג) ואפילו בכלי מנוקב קכא יזהר לכתחלה שיהיו הנקבים פתוחים (מאורן כלל ג') ולכן לא יעמידו על גבי קרקע כי היא ככלי שאינו מנוקב (ע"ל ס"ס ע') וכן ממתירין קצת לשוס תוך הכלי מנוקב קש או קסמין כי הבשר יסמוס הנקבים (הגהות מהרי"ו פכ"ה ובאורן כלל ג') **(לח)** (נב) ובדיעבד אין לאוסר לכל זה. (ד"ע):

[נס] כו **ואם מלח** קכב **בכלי שאינו מנוקב (לט) סג)** קכג **אסור להשתמש באותו כלי** (לה) **בדבר** (נג) **רותח:**

הגה **סד)** [סא] ואם נשתמש בו בעי קליפה אם הקערה קר ושמו בו רותח סגי ליה בקליפה ואם הוא רוטב בעינן שיש נגד הקליפה ואם החם למטה או שיהא חמין הכל אסור אי ליכא שיש נגד קליפת כל הקערה ע"ל:

(ספיף טז) **(לח)** ובדיעבד אין לחוש לכל זה. לא קאי אמ"ש המחבר בענין שאם ישפך שם מים כו' דכזה ודאי אפילו לדעבד אסור כל שאין המים יורדים אלא מתכנסין למקום אחד דהוי ככלי שאינו מנוקב: **(לט)** אסור להשתמש באותו כלי. והא דאמרינן דאין מליחה לכלים פירש ב"י (קיב ד"ה כתוב בהגש"ד וא"ת) בשם הגהות שערי דורא (פי' טז ס"ק ח) דאין (נכנס) [הנכנס] לתוכו (דהוה לה] יולא ע"י מליחה אבל ע"י מיטול יולא דהוי דמליח כרותח פירוש כרותח דאלי אבל לא כמטשל עכ"ל והטעם דאסור להשתמש באותו כלי רותח דוקא ולוגן מומר דס"ל דהקערה אחר המליחה מיחשב לוגן ע"כ מוחר בלוגן כלי הדחה ולא דמי לסכין ששמט בו לעיל (פי' י ס"ב) דהתם אגב דוחקא דסכינא מפליגו לה) והיש אומרים ס"ל דהקערה נחשבת רותח המליחה והוי דינא כסכין ששמט בה דשם הוי דוחק הסכין כמו הכא דמיחת המליחה וכתב בתורת חטאת (כלל יב דין ח) ולי נראה דדין קערה זו כדין שאר כלי חרפה ששמו בו היתר ושייך לדין תחתה גבר ולכן

אם הקערה חמה וגם דוחק לפרש דמ"ש שיש נגד קליפה מן הקערה מיירי אף במקום שלא נגע שם הרוטב ועוד דדוחק לומר דמיירי בדבר יבש לגמרי ועוד דבמורת חטאת שם על כרחך בדבר יבש שיש בו רטיבות קצת מיירי יז) מדכתב שם אי הקערה קר סגי בקליפה ולא מאר החלוקה הנזכרת בהקערה חם אלא ודאי מ"ש שם בקיפה ואי הקערה חם קאי נמי אדבר יבש דריש שיש בו רטיבות קצת דצריך שיש בהקערה חם לדידן וכמ"ש בסימן ק"ה ס"ק כ"ג אלא ודאי מיירי בהג"ה נמי בהיא קר וכפשטא דמלתא ואפ"ה צריכה קליפה אפילו נשתמש בו דבר יבש לגמרי וכדמשמע בתורת חטאת כלל כ"ג דין ד' ע"ש וכדאית להו להתוס' (קיג. ד"ה טהור) דהקערה לוגת היא ואפ"ה אם נתן בה רותח נגוב צריך קליפה וכמבואר בדרשב"א שם ומ"ש ואם הוא דבר לח בעינן שיש כנגד קליפה מן הקערה היינו במקום שנשתמש בקערה אבל קשה לפ"ז דלקמן סימן ל"א סעיף ד' כתב הרב דבמקום שהבשר צריך קליפה אם לא קלפוהו ובשלו כך מותר בדיעבד והיינו מטעם מאחר דאינו רחוי לקלוף וכן כתב בתורת חטאת כלל כ"ג דין ה' וח"ל ופסק עוד בתרוץ (כלל כא דין ב) דכל מקום שצריך קליפה ועבר ובשל בלא קליפה שרי ולפ"ז אם עירה מבשיל כבר לתוך קערה אחורה מותר דהא מדינא אינו אוסר (ע) רק כדי קליפה ומאחר דאינו רחוי לקלוף הכל שרי עכ"ל וא"כ אמאי צריך כאן שיש נגד קליפה מן הקערה ולפירוש הראשון שכתבתי לא קשה מידי דלא אמרינן הכי אלא במקום שהבשר עצמו צריך קליפה לחוד בשה שנגע משא"כ הכא דלא סגי בקליפה בשה שנגע בתוכו כל מה שיש בקליפת הקערה אף במקום שלא נגע שם הרוטב ועוד דכיון שהקערה חמה א"כ ה"ל התבשיל שבתוכה כמתבשל בתוכה דכתב הרב סימן ל"ח סעיף ד' דכלי שנאסר בחליבה כדי קליפה צריך אח"כ שיש נגד הקליפה וזה לא דמי לסימן ל"א בהג"ה כיון שהקליפה של הקערה בעצמה אוסרו מחמת שהיא חם והיא עומדת בעין ושייך בה קליפה כמ"ש בסימן ל"א ס"ק ח' אבל אי נימא דמייתי כשהקערה קרה א"כ צריך קליפה מפני שהתבשיל בלע קצת קודם שנצטנן א"כ צריך שיש נגד קליפת התבשיל והיא אינה עומדת בעין ולא שייך בה קליפה ודוק וע"ע וי"ל דסברא ליה להרב מ) דהכא יש להתמיר להצריך שיש נגד קליפת הקערה כיון דבלא"ה

ביאור הגר"א

[נט] **ויש אוסרים כו'.** כמו דבר שנתבשל בלא מליחה. וש"ע ס"ל דאע"ג דאמרינן כבוש כמבושל אינו רק לענין שמפליט ומבליע אבל לא לכל דבר ומ"מ מ"ש המלוכלך לאו דוקא דאל"כ לא מהני צלי דלדם בעין לא מהני כמ"ש לקמן בריש סימן ע"ו ועיין ש"ך: [ס] **ואם כו'.** כפירוש הרא"ש דמ"ש קערה שמלח כו' מיירי בכלי שאינו מנוקב: [סא] **ואם נשתמש כו'.** כמ"ש בפסחים ע"ו ע"א: (ליקוט) **ואם נשתמש בו כו'.** אפילו לדעת הראב"ד שכתב דקערה לעולם אפילו אחר הדחה רותחת היא וחם בחם קי"ל דבעי נטילה מ"מ כיון דשניהם נגובין סגי בקליפה כמ"ש בפסחים פרק כיצד צולין (ע"ו ע"א) שאני סיכה כו' ועיין בתורת הבית ע"ג א' ושם נתבארו כל הדעות שבסימן זה באריכות ע"ש וכתב שם שלדעת הראב"ד אם נתן דבר לח כרוטב כולו אסור אפילו רוטב צונן אבל תוספות כתבו דקערה לאחר הדחה צוננת היא ובקליפה סגי ודוקא רותח וכן נראה דהא אסור לאכול בה רותחת אמרו אבל צונן מותר כו' וזה שאמר ואם הוא כו' ר"ל רותח וכדעת ריב"א בתוספות שם (עד כאן):

חידושי רע"ק

לא) **וזהיש אומרים סבירא להו דהקערה נחשבת רותח.** אמת שכך דעת הרא"ש ל"ל אבל מי יודע מי הכריע להט"ז לפרש כן בכוונת היש אומרים אלו הא נראה יותר דאמן קיימא לן להלכה דהקערה צוננת היא ואם נשתמש בה רותח רעוב סגי בקליפה אלא פשוט דדעת היש אומרים אלו הם דעת איכא מ"ד שהוא בר"ן ובשב"א דס"ל כל כלי שבלע איסור בעי הדחה לכולי עלמא אף למ"ד דסכין ששמט בה לא

יש פוסקים כאן דס"ל דלאחר הדחה רותחת היא מתוך המלח שבה כגון הרא"ש ומביאו הרשב"א וכ"י (קיב. דיבור המתחיל ס"ל ע"ג דקי"ל בעלמא כסברת רבינו מס (חוס' פסחים עו. ד"ה חגיא) מ"מ הכא יש להחמיר כסברת ריב"א (שם) דמגריך בעלמא שפיר נגד הקליפה וכהאי גוונא צריך לייש דברי הרשב"א בתורת הבית הקצר (ב"ג ס"ג עו.) ומביאו הרב המגיד (מאכ"א פ"ו הכ"א) ובית יוסף דלא ליקתרי לדבריו שבתורת הבית האריך דף (ע"ג) (עו) ובחדושיו לחולין (קיא. ד"ה חוץ, וד"ה אמור) (ומביאו כ"י) עיין שם כן נ"ל ודוק היטב:

סה) בעינן ששים נגד קליפה כו'. לקמן סימן קל"ז (ס"א, ס"ך ס"ק ט) מוכח בפשיטות דסתם כלי יש בתה שבתוכו ששים נגד קליפת הכלי (כב) ואפשר דהיינו דוקא בשאר כלים אבל בקערה שרחצה ואינה גזוה מסתמא ליכא ששים וכן משמע בחיסור והיתר האריך בכלל ל"ו דין ב' דליכא ששים בתה שבקערה נגד קליפתה וכן כתב בספר אפי רבדבי ריש דף ס' סתם תבשיל אין ששים נגד קליפה פנימי של הקערה: **סו) ויש אומרים שאפילו בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה** (נה) **ואם נשתמש בו בלא הדחה ידיח מה שנשתמש בו:**

הגה **(מ) סז)** [סו] אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר לאחר שנקבוה **(מא) סח)** [כ] לו אפילו בלא (נו) נקיבה לו) אם הבשר שהה כבר בתליתתו והודח (ב"י בשם הגהת ש"ד ואחרון): יז **(מב)** מה **אבל אם הוא מנוקב סט) מותר לאכול בו אפילו** (נז) **רותח**

(מ) אבל מותר לחזור ולמלוח. הטעם דאין מליחה לכלים כמו שכתבתי בסמוך בשם הגהת שערי דורא: **(מא) או אפילו בלא כו'.** יבן נ"ל דהיינו פחות מכדי כביסה (מג) דהיינו מעת לעת דאל"כ יהיה אסור מחמת הכביסה שהרי יש שם ליר וכבוש כמבושל אבל אין להחמיר ולומר דשיעור כביסה היה כאן כשיעור הנאתר בסימן ק"ה סעיף א' בכבוש בתוך ליר דשיעורו כדי שיתנגן על האור דזה שייך על הבשר הנשרה בתוך הליר משא"כ כאן דהכלי לא מפליט בזמן קצר כזה הכביסה אלא בשיעור סתם כביסה מכל מקום שהוא מעת לעת:

(סעיף יז) **(מב) אבל אם הוא מנוקב כו'.** דדם משריק שריק:

הוא דבר יבש (רשב"א) [סב] ואם הוא דבר לח **סה)** [סג] בעינן ששים נגד קליפה מן (נד) הקערה (ב"י בשם י"א):

סו) [סד] כו **ויש אומרים שאפילו בצונן אסור להשתמש בו בלא** (נה) **הדחה** [סה] **ואם נשתמש בו בלא הדחה ידיח מה שנשתמש בו:**

הגה **(מ) סז)** [סו] אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר לאחר שנקבוה **(מא) סח)** [כ] לו אפילו בלא (נו) נקיבה לו) אם הבשר שהה כבר בתליתתו והודח (ב"י בשם הגהת ש"ד ואחרון):

יז **(מב)** מה **אבל אם הוא מנוקב סט) מותר לאכול בו אפילו** (נז) **רותח**

מליחה לכלי להפליט מה שבתוכו על ידי מליחה וכן הוא בהגהת שערי דורא סימן ט"ז (ס"ק ח) ומביאם בית יוסף (קיב. ד"ה כתוב בהגש"ד וא"ת) (ובכלל י"ז (דין ב) פסק דאפילו בכלי חרס אמרינן הכי) קבו מיהו קשה כיון דאין מליחה לכלים להפליט ע"י מליחה כל שכן אמותר להשתמש בו לונן וא"כ אמאי כתב הרב הא דינא אחר היא דינא אחר היא אומרים שבתב המחבר ונראה דשאני בשר כמ"ש הטור והמחבר ריש סימן ל"א דבשר מי וכיוצא בו דאורחיה בהדחה (כלומר קודם שיתנו בקדרה ועיין לקמן סימן ע' ס"ק י"ב) מותר לונגיס אסור להשתמש בקערה שבתוכו בה בשר דכיון דבעי הדחה אח"כ אם נשתמש בהן מייתינן דילמא יבשה מלהדיח וכמ"ש הטור והמחבר שם (ועיין בסימן ל"א ס"ק ב' ג') ולא בא הרב לאשמועינן דמותר לחזור ולמלוח בה אלא דלא הוי מליח כדומה יט) ואדלעיל קאי קבו ואחי שפיר בזה [יט] דלא אקשי ממ"ש הרב בסימן ק"ה סעיף י"ב דאסור למלוח לכתחלה בגיות בדפוסי הגיות ע"ש: **סח) או אפילו בלא נקיבה כו'.** הקשה בדרישה סעיף י"ב דליתסר מטעם דהוי כבוש שיתנו על האש ויתחיל להרתיח כמ"ש הטור והמחבר בסעיף י"ח א"כ מכח היתר הבשר בשר נעשה כבוש ומפליט הכלי והיתר בל"ע ולא קשה מידי דדוקא לענין ממלח מתחלה בכלי שאינו מבוקב דבשר הבשר מליר גופה אמרינן הכי מג) אבל לענין אין מליחה לכלים אין מילוח לעולם אין כח מלח [כא] והליר מפליט כלי ונראה דאפילו שהה בו הבשר כשר מעת לעת מותר דהכי דבמעת לעת הוי כבוש כמבושל ממש דמפליט כלי וכמו שבתבאר בריש סימן ק"ה [כב] מ"מ בשעת פליטה הוי נותן טעם לפגם (כג) כיון דאינו פולט רק אחר מעת לעת שאינו בן יומו וכמ"ש בריש סימן ק"ה סוף ס"ק ב' מיהו לכתחלה אסור להשהותו מעת לעת דנותן טעם לפגם לכתחלה אסור וכדלקמן בריש סימן קכ"ב: (סעיף יז) **סט) מותר לאכול בו אפילו**

נקודות הכסף

יבן נ"ל דהיינו פחות מעת לעת כו'. זה אינו שאפילו שהה בו מעת לעת מותר דהוי נותן טעם לפגם וכמ"ש בש"ך ס"ק ס"ק ע"ש:

ביאור הגר"א

[סב] **ואם כו'.** כדעת ריב"א בתוספות שם ד"ה חגיא: [סג] (ליקוט) **בעינן ששים כו'.** כ"מ שם וליטעמיה קפילא כו' והקשה הרשב"א שם וכי מותר לכתחלה ליתן לתוכו ולמטעמיה לקפילא ותירץ משום דאסור משמע אפילו בדיעבד אסור ועל זה פריך וליטעמיה כו'. ומדקאמר ליטעמיה אלמא ששיעורו בנותן טעם והיינו כה"ג (עד כאן): [סד] **וי"א כו'.** כמש"ש בסכין ששחט בה וקי"ל כמ"ד בעי הדחה וכמ"ש לעיל סימן י' סעיף ב': (ליקוט) **ויש אומרים שאפילו כו'.** עיין בה"ג והרשב"א כתב שם דלא בעי הדחה רק שקנוחה יפה ממש"ש בסכין צונן כו' ולא קאמר כן בקערה והטעם דבסכין איכא דוחקא דסכינא כמ"ש בפרק קמא (ח' ע"ב) משא"כ בקערה (עד כאן): [סה] **ואם כו'.** כמ"ש שם ק"ד ע"ב נהי כו': [סו] **אבל**

חידושי רע"ק

גמלה וסגי בששים נגד קליפת הקערה ובלאו הכי ניחא דבששים נגד קליפת הקערה מותר בממה נפשך דאם הקערה סם ממילא נכנס קליפת הקערה בכולו ולא נאסר קליפה מהתבשיל ואם הקערה קר ונאסר תחילה קליפה מהתבשיל מותר מדין מ' אפשר לקלפו: (מז) **אסור להשתמש לכתחלה בלא הדחה.** נמנתת יעקב כתב דלפ' בהדחה אסור לשמש בו לונן כיון דלית ליה תקנה בהגעלה מייתינן שיתמש בו חמיס ומותר רק לטקנו ומלוח בו בשר: (מח) **דהיינו מעת לעת.** נקודות הכסף הביג דהוי נותן טעם לפגם וכן כתב הש"ך ס"ק ס"ח והמנתת יעקב כתב לכוונת הט"ז דבמולחים בשר לקיים מסתמא מולחים אותו הרבה עד שהליר הזב ממנו נעשה חריף ומחלי לשמה: (מט) **אבל לענין אין**

באר היטב

(נד) **הקערה.** כתב הש"ך דהג"ה זו צ"ע ונראה לבאורה לפרש דמיירי כאן שהקערה היא חם לכך אם הוא דבר יבש סגי בקליפה ואם נתן בה רותח יבש שיש בו רטיבות קצת צריך נטילה ואם הוא דבר רותח לח כרוטב צריך ששים נגד הקליפה מן הקערה אף במקום שלא נגע שם הרוטב ואין צריך ששים נגד כל הקערה משום דמתחלה לא נאסרה במליחה רק כדי קליפה אלא שדוחק לפרש דמיירי שהקערה חמה וגם דוחק לפרש דצריך ששים נגד קליפה מן הקערה אף במקום שלא נגע הרוטב ועוד דדוחק לומר דמיירי בדבר יבש לגמרי אלא ודאי מיירי כאן כשהיא קר ואפ"ה צריך קליפה אפילו נשתמש בו דבר יבש לגמרי ומ"ש ואם הוא דבר לח בעינן ששים נגד הקליפה מן הקערה היינו במקום שנשתמש בקערה. ואם הקערה חם והכשר צונן דתתאה גבר או שניהם חמין צריך ששים כנגד קליפה מן הקערה וסתם תבשיל אין ששים נגד הקליפה פנימי של קערה. אבל קשה לפ"ז דלקמן סימן צ"א ס"ד כתב הר"ב דבמקום שהבשר צריך קליפה אם לא קלפוה ובשלו כך מותר בדיעבד והיינו מטעם מאחר דאינו ראוי לקלוף וא"כ

באר הגולה

כו עוד בשם י"א וכ"כ הרשב"א שם בשם י"א משום דקי"ל כמ"ד בעי הדחה וכדלעיל בסימן י' וכתבו שליינתי שם וכתב שוב בסברת המאכ"ן ז"ל וכן בסברת הרמב"ד ז"ל שדוחקא דבסיעה שקול כדוחתא הקערה:

לח עוד בשם מהרי הרא"ש [וכ"כ שערי דורא וכן דעת מהרא"ן]:

דגול מרבבה

[יט] **דלא תקשי ממ"ש הר"ב בסימן ק"ה סעיף י"ב דאסור למלוח וכו'.** ולענ"ד דבגלא"ה לא קשה מסימן ק"ה דדם אינו נבלע כל כך כמו שאר איסור אבל על מירוק הש"ך קשה שהרי בשערים מצריך לכתחלה הגעלה לדפוסי הגויים ולפי דברי הש"ך היה מצי בהדחה כמו להשתמש בו לונן:

[כ] [מגיהא] **או אפילו בלא נקיבה אם הבשר שהה כבר והודח.** וצ"ע לקמן סימן ק"ה סעיף י"ב בהג"ה דאסור לאסור לכתחלה ואולי כאן כיון שלא בלע רק ע"י מליחה קל טפי לפוס ריהטא י"ל דהש"ך מתרץ זאת בס"ק ס"ז מיהו לא משמע שם ברמ"א שעמו של ש"ך דא"כ אף בלא מליחה היה לו לאסור דגם לונן בעי הדחה ולקמן ס"ק פ"ע אכתוב ואוכיח להיפך שלא כדעת הש"ך שאף בשר שאורחא בהדחה אסר רמ"א אלא הטעם כמו שכתבתי אי נמי דבליעה משמעותית חמיר מבלוע. מדם ואסר לכתחילה אף במליחה ובדיעבד אמרינן גם אשמעותית לאיסור מטעם דאין מליחה לכלים ועיין ע"ז סימן ע' ס"ק ז' מ"ש בשם הרשב"א, ע"כ: [כא] **והציר מפליט כלי.** ומנגן אבריהם סימן תמ"ז ס"ק ט"ז בסק בהדרישה כיון שאין המלח מפליט (כב) נבלע מה שבלוע בכלי הוי כאלו יבש ביבש ולא שייך כבוש אלא בלא ונלו:

[כב] [מגיהא] **מ"מ בשעת פליטה הוי נותן טעם לפגם.** גם כאן משמע דמליח אף דהוי כרוחה מ"מ לא מקרי דבר חריף וכן משמע לקמן סימן ק"ק פ"ג וכן משמע בט"ז ס"ק י' ועיין לקמן סימן ל"ה בש"ך סעיף קטן כ"ה ול"ע ועיין סימן ל"ו ס"ק כ', ע"כ:

באר הגולה

כגון הר"ן וסכן ופסק הרשב"ם וסכתב מיהושפט שכן דעת הרלב"ד והרמב"ן ז"ל דמפרשי דרב יהודה וכו' בקערה מעוקמת מ"מ:

ל עוד בשם מרן הרש"ם: לא הקבמות הסופקים בשם הרב בעלעזר:

לב עוד בשם הרשב"ם:

דגול מרבבה

[כג] [מגיעה] **אבל אם ברור לנו שנמלח לשם קודם ששהה שיעור מליחה אסור.** ומיכף נאסרת שהרי כבר נתעורר דמו לאחת קודם שנמלה ועתה כשנמלה נכנס ושוב אינו יוצא, ע"כ:

גליון מהרש"א

קכת **מידי דמישריק שריק.** בכלי אבל לא באוכל סימן ע' בבשר שפלט כל דמו וצידו: קבט **ליזהר לכתחלה.** עיין בט"ז לקמן ס"ק נ"ג:

קל **בשר שנמלח בכלי.** וכן הכרס אבל לא שאר בני מעים. סימן ע"ה סעיף א' בהגה"ה: קלא **וכאן אסור אף לצלי.** ואל תתמה דהא לרש"י כבוש במים מעת לעת אינו אוסר ובציר כדי שיעור כו' אוסר עיין סימן ק"ה שפתי. ועיין גליון סימן ק"ה סעיף ב' על תיבת שהה: קלב **לפי שהמקום דחוק.** עיין ש"ך סימן ע"א סק"ג:

קלג **אבל פירש ממקום למקום.** עיין ש"ך סימן ע"ד ס"ק ב' ועיין פרי חדש סימן ס"ז ס"ק ב':

קלד **י"ל דהכא כיון שפירש.** לכאורה י"ל דשאני הכא דאף דיוצא אח"כ מ"מ כבר הביא בו המלח במקום שיצא לשם הדם ונעשה הבשר נבילה ואף שיוצא אח"כ אפשר לסותטו. אסור עיין ט"ז סימן ע"ד ס"ק ב' משא"כ בשובר מפרקתה דלא נבלע הדם ועיין פלתי סימן זה ס"ק י"א ובש"ך סימן ע' ס"ק ל':

קלה **אפילו מה שחוץ לציר.** עיין ש"ך סימן ע' ס"ק מ' דדוקא בנגע בשולי הכלי:

קלו **ואפילו לא נמלח רק מעט.** עיין ש"ך סימן פ"ז ס"ק כ"ז ובגליון ועיין סימן צ"א סעיף ה' סוף הגה"ה א':

קלז **ופסק אם נמלח לשם.** עיין סימן ע' סס"ק מ"ז:

רותה. משום דכיון דהכלי מנוקב לא בלע קכח מידי דמישרק שריק: **7 ע)** ויש ליזהר לכתחלה. אפילו בשאר כלים ובדיעבד מותר אפילו בשל חרס מוכח מעלה כלל י"ל דין ז' ודעת מהרש"ל שם דבשאר כלים מותר לאכול בהן רותח אפילו לכתחלה כיון שהם מנוקבים ובשל חרס אפילו מנוקבת אסור אפילו דיעבד ונראה להכריע דבשאר כלים אסור לכתחלה ומותר בדיעבד כיון שהם מנוקבים ובשל חרס אף בדיעבד אסור וכן פסק הב"ח וכן פסק המיקור והיתר המרוך כלל ג' דין ד' מיהו ולפי נוסן מותר להשתמש אפילו לכתחלה בכלי חרס מנוקב לגולי עלמא בלא הדמה אלא בקטת היטב ועיין בתשובת מהר"ל ן' חביב

סימן ל"ח:

(סעיף יח) **עא)** שנמלח בכלי שאינו מנוקב. ושיעור מליחה (כה) משמע דעתו בית יוסף דהיינו שאינו נאכל מחמת מלחו והיינו כעין מליחה לקדרה וכדלקמן סימן ל"ח סעיף ה' מיהו אם קיל ממ"ש הרב: **עב)** ושהה בו כשיעור כו'. משום דכבוש הוי כמבושל ולכך בעינן הלי שעורא אבל בפחות משיעור זה אף מה שנתון לציר מד) לא נאסר אלא כדי קליפה הרא"ש (פי' מע) ובור והא דבעינן בסעיף ט"ו מעת לעת למתשמה כבוש היינו משום דהתם ליכא רותח דמליחה ומהלי טעמא כתב המחבר לעיל (סע"ו) דמותר לגלי קלא וכאן אסר אף לגלי ומבאר עוד זה בסוף סימן ע' (ס"ק מו) וריש סימן ק"ה (ס"ק מ"ב): **עג) אלא כדי קליפה.** פירוש במקום שנגע בחמיצה שהיה בציר ואפילו אם יש בה שומן לא אמרינן שמוליך הדם עמו דבכל דוכתי ק"ל לאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול ליכך אם מגד טבע (כו) מה שאין כן הכא וק"ל ועיין לקמן סוף סימן ק"ה (פי"ד): **עד)** ויש אוסרין כל החתיכה כו'. ולא דמי לחתיכה שנפלה תוך הציר שאינו אסור אלא מה שנתון הציר וכדלקמן סוף סימן ע' דהתם נמלא החתיכה כליונה ופלטה כל דמה הלכך אינו אסור אלא מה שנתון הציר דדם אינו מפעפע למעלה אבל כשנמלא בכלי שאינו מנוקב הכל אסור שלא יצא דמה ממנה לחוץ קלב) לפי שהמקום דחוק כיון שאין הכלי מנוקב ואע"פ שדם החתיכה שלא פירש אינו דוקא שלא פירש כלל ממקומו קלג) אבל פירש ממקום למקום לא כגון הכא דכיון שנמלא מיד הדם פירש ויצא ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי כיון שהוא בכלי שאינו מנוקב ושוב אינו יוצא לא ע"י מליחה ולא ע"י צלייה כ"כ הפוסקים וכ"כ האיסור והיתר המרוך (כלל י דין ח) והרב בתורת חטאת כלל י"ב דין י' ובמימרים שם והעטרת זהב (פי"ח) הטעם משום שפירש ממקום למקום וכן כתבו שאר אחרונים ואע"ג דבשובר מפרקתה של בהמה שאסור נמי לאכול ממנה בלומלא משום שהדם פירש ממקום למקום ואפ"ה שרי ע"י מליחה וצלייה כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ז (פ"ג) קלד י"ל דהכא כיון שפירש ע"י מליחה גרע טפי אי נמי כיון שנמלא בכלי שאינו מנוקב הוי כבוש (כח) וכבוש שרי הוא כמבושל דלא מהני ליה מליחה וצלייה אח"כ וע"ל לט) ס"ק מ"ד וסימן ע"ז ס"ק ב': **עה) ואפילו לא שהה שיעור מליחה כו'.** ואם נפלה חתיכה לציר בכלי שאינו מנוקב קלו ופסק אם נפלה לשם קודם שהה שיעור מליחה אסור וכל שכן אם שרי שנפלה לשם אחר שהה שיעור מליחה. [כג] אבל אם שרי לו שנפלה לשם קודם שהה שיעור מליחה אסור אף

(מג) ובדיעבד מותר. אבל רש"ל (מהרות פי' יג. ס"ק ב. יש"ש פכ"ה פי' מ) פסק כדעת ה"ר פרץ (הגהה במ"ק פי' כה אות ו) שמבית הטור בתחרוטה דבשל חרס אפילו דיעבד אם נתמלא בו רותח וכן פסק מו"מ ז"ל (פי"ד): (סעיף יח) **(מד) ויש אוסרין כל החתיכה כו'.** דהאיסור משום דם שנתחבר שפיכת ממקום למקום ולא היה לו מקום לצאת ושוב אינו יוצא אפילו ע"י צלייה כן כתב איסור והיתר המרוך (כלל י דין ח) וטעם האיסור מבואר עוד אם דהדם אינו פולט כלל לגדלין רק למטה וכן פסק רש"ל (פכ"ה פי' ז) לחומרא אך כתב דנראה לו ב) אם נתערב בתחרות ולא ידעינן ליה אפילו חד בתרי בטל דמאחר דמדאורייתא אין כאן איסור דחד בתרי בטל לעולם אלא שמדרבנן אסור עד ששים בטיטול כדאי הם הרשב"א (תוה"ק ב"ג ס"ג עה:) והרא"ש (פי' מע. שו"ת כלל ב פי' ז) שמקילין להתיר לכל הפחות בכי האי גוונא עכ"ל. יג) ומעשה בא בעירנו שהחיתה אשה אחת ובעלה בא בעירנו כדאי בטל לעולם אלא שמדרבנן אסור עד ששים בטיטול כדאי הם הרשב"א (תוה"ק ב"ג ס"ג עה:) והרא"ש (פי' מע. שו"ת כלל ב פי' ז) שמקילין להתיר לכל הפחות בכי האי גוונא עכ"ל. יג) ומעשה בא בעירנו שהחיתה אשה אחת ובעלה בא בעירנו שהחיתה אשה אחת ובעלה בא בעירנו שהחיתה אשה אחת ובעל

ע (סעיף א) **א) שאי אפשר להם לגמור כל פליטת צירן.** עיין ס"ק כ"ד א): **שתי פעמים.** כלומר הדמה נתייס ודוקא מלח אבל לכתחלה אסור לעשות כן אלא צריך להדיחו יפה יפה קודם מליחה שנית וכן משמע במורת חטאת כלל ט"ו דין כ' ע"ש: **ג) ולא חיישינן שמלח השני מבליע הדם כו'.** והא דאמרינן שמלח מבליע הדם קמייתא מטעם שהמלח מבליע הדם שעליו ו שאלי המם דאיכא דם בעין אי נמי שאלי הכא איכא דם בעין אי נמי שאלי הכא איכא דם בעין אי נמי שאלי הכא אי

ד) **ואם עבר ומלחן יחד כו'.** כין שמלח העופות על הדגים כין לעולם שייך לומר ט דהדגים אסורים דלע"ג דדם מיעבע ב' מ"מ קליפה בעי כמו שיתבאר שם וכמ"ש המחבר עצמו בסימן מ"ט סעיף י"ח דמה שחוץ לגיר מותר כדי קליפה והעופות מותרים לעולם דאיידי דטרידי לפלוט לא בעי וכן דעת הרבה פוסקים מאד א) דלא כהב"ח (ס"ב ד"ה ומ"ש אח"כ) שפסק כיחידאי לאסור מן העופות עד שעשה ע"ש שדברין ממילא נפרכים גם מ"ש דנקטינן להחמיר בחיסורא דאוריתא דאיתא דהא קיימא לן דם שמלחו אינו אלא מדרבנן כמבואר בכמה דוכתי: ד) **ואם לא ניטלו קשקשיהן כשנמלחו מותרים.** לפי שהקשקשין הם במקום קליפה וכן מוכח בעור ע"ש וגם הרב ערוך פשוט דמודה שהקשקשין הם במקום קליפה כו' אלא דהולך לטעם דרבו קרמייהו למאי דאסרינן הדגים בעשיה ב) ונפקא מינה דאם נמלחו הדגים עם שאר איסור שאינו של דם אע"ג דאם אסרינן היה איידי דפלוט כו' מותרים הדגים דאע"ג דאם דמיעבע אינו אסור אלא כדי קליפה כמ"ש בסימן ק"ה סעיף ט' ועיין חוספות ציו ע"ב ד"ה עד כו' ובראש"ש שם דמליחה ודאי די בקליפה ועיין לקמן סימן ק"ה ס"ק נ"ב): [נח] **ואם כו'.** דקשקשין במקום הקליפה: [נ] **ויש כו'.** כמ"ש שם בהג"ה משום ע ב) ונפקא מינה דאם נמלחו הדגים. נלמד הכי נפקא מינה בעשוטו דאם דגים חמיס מונחים על איסור קר דקיימא לן תחתה גבר ומהני קליפה הדגים מותרים נגע קליפה שהקשקשים במקום קליפה: ג) **שכן דעת רבותיו.** אין מזה ראיה דהם כיון דסוברים דמליחה מהני גם לדם שממקום אחר והא דדגים אסרי על כרחן משום דמסרן בדגים מיתר אם כן ממילא גם דגים תפלים

בין שמלחן יחד זה אצל זה שמלח הדגים על העופות כדי קליפה והעופות למעלה וכמ"ש הרב בעיף הדם הנשאר ממליחה הראשונה (בפרק מהרא"ש סימן ס"ו): ד **אבל בשר עם דגים אפילו בשר עופות עם דגים אסור למלוח לפי שהדגים פולטים כל צורן קודם שנפלוט העוף את דמו ד) ואם עבר ומלחן** (ז) יחד (ז) ה **העופות מותרין אבל הדגים צריך ליטול מהם** (ח) ו **כדי קליפה ה)** (ט) (ו) **ואם** (ג) **לא ניטלו** (ה) **קשקשיהם כשנמלחו מותרים:**

הגה (ז) ויש אוסרין כל הדגים (אגור כלל ר"ג) אם אינן שעשים נגד העופות יא דאינו משערין במליחה בעשים והכי נהוג בן (יא) ודוקא דלית בהו קשקשים דבפו קרמייהו ופלטו מיד אבל אי לית בהו קשקשים מותרים דאינון פולטים מיד ולא בעי מן העופות (הרא"ש ושם) דאיידי דטרידי לפלוט לא בעי מידי דהוי אחמי חמיכות שנמלחו יחד:

ב **במה דברים אמורים כשמלח שניהם יחד או שהעוף מליח** ו) **ודג** מדברי רמ"א בסמוך דמותרין לגמרי והא דאין הדגים אסורים משום סכנה דנמלחו עם בשר ובקשר אחר דאין סכנה במליחה כמ"ש סימן (קי"ז) [קט"ז] סעיף ג':

פליטת הגיר ואין להקשות אמאי אסור בסמוך (ס"ו) כדם בעין שנפל על הבשר בשעת מליחה אף על גב דבגמרא שעה היא עורלה לפלוט המס אין האיסור מחמת שהמלח מבליעו אלא מחמת המליחה הוא כמו בגלי שנפל עליו דם (סי' עו ס"ח) משא"כ כאן שאין איסור רק מצד מלח השני ובזה אין איסור אבל אם נמלח בלא הדחה קמייתא יש איסור מצד המלח שבשעה שבא עליו המלח היה בלא פליטה ע"כ אמרינן שהמלח מבליעו ח ולא"ל גם כאן אם שהה כבר כדי פליטת גיר דהיינו אחר מעת לעת אז אין היתר אלא לדעת הרא"ש (ב) ובלתה דאחר פליטת גיר דהיינו אחר מעת לעת למליחתו יש לאסור אם נמלח דהכי לקמן סימן (ע') [זה] קיימא לן דאם נפל לגיר אחר שיעור זה דאסור מטעם שהגיר יבליע בו והבלע ממי יבליע בו: (ג) **לא ניטלו קשקשיהם** כו'. בעור (קיד קוע"ב) משמע שהקשקשין מונעלין לפי שאין איסור בלא"ה אלא כדי קליפה וא"כ לדין דדגים כולן אסורין לא יועילו הקשקשים וליתא אלא עיקר הטעם דבעוד הקשקשים עליהם קמיטי ולא בעי כמו העופות כ"כ רש"ל פרק כל הבשר סימן (ע"ב) [ע"ג] וכן משמע מדברי רמ"א בסמוך דמותרין לגמרי והא דאין הדגים אסורין משום סכנה דנמלחו עם בשר ובקשר אחר דאין סכנה במליחה כמ"ש סימן (קי"ז) [קט"ז] סעיף ג':

מ"מ הא כתב הרב סימן ק"ה סעיף ט' דבאיסור שאין בו שמנונית כלל כגון חמץ בפסח ולהאי גוונא לכ"ע מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה ואם כן בכהאי גוונא הדגים מותרים בלא קליפה שהקשקשים הם במקום קליפה וכתב חט"ז והא דאין הדגים אסורים משום סכנה דנמלחו עם בשר צ"ל דאין סכנה במליחה ועיין לקמן סימן קט"ז ס"ג:

ד"ל דג **תפל כו'.** מדקתיב דבליע משמע שהוא תפל אבל אם נמלח עדיין יוסף (קנו. ד"ה ומ"ש רמ"ו) וכמו שהסכין הרב בתורת חטאת כלל כ' דין י"ד דעמו וקבא משמע כן דעת הטור דבדגים לא מהני מליחה לומר דאיידי דיפלטו דם דידהו יפלטו דם דלחמריני וגם ל"ל ג) שכן דעת רבותיו של הרשב"א בתורת הבית האחרון (דף ע"א ע"ב) (כ"ב ס"ג עד:) וכ"כ בדרישה סעיף ג' שכן פסק

ביאור הגר"א

[ז] **העופות כו'.** רש"י ד"ה אסורין הדגים כו' ועיין תוספות ורא"ש שם: [ח] **כדי קליפה.** דמליחה אינו אוסר אלא כדי קליפה כמ"ש בסימן ק"ה סעיף ט' ועיין חוספות ציו ע"ב ד"ה עד כו' ובראש"ש שם דמליחה ודאי די בקליפה ועיין לקמן סימן ק"ה ס"ק נ"ב): [ט] **ואם כו'.** [יא] **ודוקא כו'.** כמ"ש בגמרא דרבו כו' ובקשקשים קמיטי יותר מעופות: [יב] **בד"א כו'.** דלכך אמר שמלחן זה עם זה ולא קאמר דגים שמלחן כו'. תוספות ד"ה דגים כו' ועיין בה"ג:

חידושי רע"ק

אסורים אבל להטור דהיתר דמליחת שתי חמיכות משום איידי דיפלוט דם לידיה אבל דם דמעצמה לחוד אינו יולא במליחה ודגים אסורים משום דקדמי ופלטי ואין בהם דם של עצמן אם כן י"ל דגים תפלים מותרים משום איידי דיפלוט דם דידיה על כל פנים להמחבר לדקו דברי הש"ך דהא המחבר בסעיף ו' פסק לעיקר דמהני מליחה לדם שממקום אחר ומוכח דדגים מפסק מיתר וממילא גם תפלים אסורים:

באר היטב

(ג) **יחד.** כתב הש"ך בין שמלחן יחד זה אצל זה או שמלח העופות על הדגים או הדגים על העופות לעולם הדגים אסורים כדי קליפה והעופות מותרים דאע"ג דדם אינו מפעפע למעלה מ"מ קליפה בעי וכמ"ש סימן ס"ט סעיף י"ח דמה שחוץ לגיר חותך כדי קליפה והעופות מותרים לעולם דאיידי דטרידי לפלוט לא בעי: (ד) **קשקשיהם.** דקשקשים הם במקום קליפה וכתב הש"ך בגם הר"ב מודה לזה ומ"ש הטעם דרבו קרמייהו נפקא מינה אם נמלחו הדגים עם שאר איסור שאינו של דם אע"ג דקיימא לן כל מליחה בששים מ"מ הא כתב הר"ב בסימן ק"ה באיסור שאין בו שמנונית כלל כגון חמץ בפסח וכהאי גוונא לכ"ע מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה ואם כן בכהאי גוונא הדגים מותרים בלא קליפה שהקשקשים הם במקום קליפה וכתב חט"ז והא דאין הדגים אסורים משום סכנה דנמלחו עם בשר צ"ל דאין סכנה במליחה ועיין לקמן סימן קט"ז ס"ג:

פתחי תשובה

(ה) **ואם לא ניטלו קשקשיהם.** [ועיין בתר היטב (ק"ק ד) מ"ש לאין סכנה במליחה. עיין פרי מגדים בפתחי דעת ס"ק ט"ו שהמלח שהמלח יעקב כלל כ' (פוש מ) הניח בע"ע בכנס בשר עם דגים מעת לעת אם היה סכנה ע"ש ועיין בספר מים יהודה שהמלח לאיה דגים בכנס אין סכנה ע"ש]:

באר הגולה

ד מימרא דרב נחמן עם דף קי"ב:

ה טור בשם רש"י וכן כתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות שחיטה וכן הסכים הרשב"א והר"ן ז"ל וכן כתבו הטוש' והגהות מיימוני ומהר הנ"י שכן נראה שם מדברי הרא"ש וכ"כ הרמוז [ומה"ק וקמ"ק ורלבר"ן וה"ה ומרדכי וכל בו וכוקם ולא"ן ומהרל"ו ולו"ה ורב"ל ורב"ם וכל הלקרוטים]:

ו שם ומדברי הרא"ש שם וכ"כ הרשב"א והר"ן:

ז טור מדברי התוספות והרא"ש והרמב"ן ולמדוש מדין עהור מליח ומעמ תפל שם בדף קי"ב וכדלקמן:

גליון מהרש"א

ח ולפ"ז גם כאן אם כו' אחר מעת לעת. אף דבסעיף ו' גם אחר י"ב שעות מחמירינן הכא בצירוף סברת הרא"ש שרי:

ט דהדגים אסורים כדי קליפה. ודי בקליפה לשיטת המחבר דאא אזיל ומפטם להדם משא"כ להג"ה לקמן בסמוך ועיין סק"י:

י **ואם לא ניטלו קשקשיהם.** עיין סימן ס"ח סעיף יו"ד:

יא **דאנו משערין במליחה.** בדם כיון דבלול עם ציר ושומן גם בהפסד מרובה משא"כ במליחת שאר איסור בחוש ועיין גליון סימן ק"ה סעיף ט' סוף הג"ה ועיין ש"ך סימן ק"ה ס"ק י"ח:

אמרי בינה

ע א) **דלא כהב"ח שפסק כו'.** רצונו לומר דהב"ח סבירא ליה דגם העופות נאסרין מחמת שאחר שנאסרין הדגים בולעין העופות מהציר של דגים שנפלט מהם:

הגהות והערות

בן **משמע** לאסור לגמרי אפילו בהפסד מרובה וצ"ע שהרי הרמ"א כתב בסימן קה (סעיף ט) דבהפ"מ יש לסמוך אפילו לדידן בבחוש דאינו אוסר רק כדי קליפה ודם הוה איסור בחוש כמו שכתב הש"ך כמה פעמים וא"כ למה נאסור הכל בהפ"מ ולא נסמוך על דעה זו. ובשלמא מה שבתוך הציר דהוה כבוש כמבושל דבוה לכו"ע

דגול מרבבה

ע [ה] [ממעל] **למעלה מן הבשר מה** שלמעלה מן החתיכה. ממש דוקא למעלה אינו מפעפע אבל מן הצד מפעפע ועיין מנחת יעקב כלל ו' ס"ק כ' משמע שמסופק מה ועכלם ממנו דברי הש"ך הלזו, ע"כ:

גליון מהרש"א

יב **אבל לא כל כך.** עיין ש"ך ס"ק ס"ז בסימן ס"ט:

יג **אינו מפעפע מלמטה למעלה.** בפמ"ג הקשה א"כ בנמלח מצד אחד לעיל סימן ס"ט סעיף ד' יניח הצד שלא נמלח על המלח:

ציונים והגהות על פמ"ג

מס) עיין משמרת שלום: נ) כן פירש הש"ך בספרו הארוך (משמרת שלום), ועי"ש שהעתיק דבריו וסיים וזה יובנו דבריו הטוב, וזהו השמש מגיה לרוך לפרש וכו':

נא) **וחזורים** להיות מומרים אחי שפיר, וה"ק וכו', כל"ל (מגד שמים):

נב) **רצה** לומר דמה שכתב פו"ה כלל יג דין ג בתחילתו בשם הסמ"ק ודוקא בשניהם מלוחים הוא דאסור, על כרחך מיירי בנעלו הקשקשים, אלא בלא נעלו הא הל"ש מתיר אפילו כשנמלחו יחד כמובא בהל"ח כאן, והאו"ה פסק כווחיה, ול"כ דוחק לפרש דמה שסייס לנכוף וכן מתיר בסמ"ק בלא נעלו קשקשים (משמרת שלום):

נג) **אצל** העופות המלוחים, לא דהמעיין וכו', כל"ל (מגד שמים):

נד) **רפו** קרמייהו קדמו ופלטו, לו דמוקן, כל"ל (מגד שמים, משמרת שלום), ור"ל אף אי נתמא דמוקן זמן פליטתן כמו עופות נמי אסורין הדגים:

נה) **פירוש** אם לא דנתמא דאין ע"ם בתו"ה אלא דבבלל ה דנפל לגיר וכו', ולא דמי כבשר לגיר דלא לומר דלא דמי לבשר אבל שנפל לגיר לא מתקיים להבשר כאילו הוא מלוח ופולט דמו כמו שכתב בש"ך ס"ק כט ומת, דשאני דגים כיון דרפו, הגיר עושה אומן כמלוחין, משל"ב בכלל יג

מהרש"ל (פכ"ה פי' עג) וכ"כ האיסור והיתר הארוך כלל ה' דין ג' להדיא והוכחתי בספרי בכמה הוכחות שע"ם הוא מליחה והיתר הארוך כלל י"ג דין ג' בשם הסמ"ק וצריך להגיה שם קצת דלא כמ"ש הרב בתורת חטאת שם בשם הסמ"ק דבדגים נמי אמרינן אידי דיפלטו כו' וכמ"ש לקמן בהג"ה וסייג שם על הב"י מיהו נ"ל שדעת הרשב"א והר"ן (מב דיבור ראשון) בהרב ובהגהות שנדפסו בגליון איסור והיתר הארוך בכלל י"ג נסתפק בזה: ז) **או זה על גב זה כו'.** משמע להדיא שנוגעים זה בזה ואע"ג דלקמן סעיף ג' גבי בשר טריפה תפל ובשר שחוטה מלוח המיא המחבר דיש אוסרים כדי קליפה כשנוגעים זה בזה י"ל דשם אינו מפעפע כו'. **מותרים כו' דדם** כתב זה לדידן דאמרינן הדגים על שאיים דאם מונחים על העופות כו' וכמו שכתבתי בס"ק ל' ע"ש: **יא) אלא לאחר ששהו העופות שיעור מליחה כו'.** ואע"ג דלקמן בסימן נ"ל (ס"ה) לאחר שיעור מליחתו מסוב רומה שאני הכא דאין האיסור אלא משום דם ולאחר שיעור מליחתו אלא משום דם ולאחר שיעור מליחתו אלא משום דם ולאחר שיעור מליחתו

סו) דהיינו טעמא דאורמיה דבשר להדיחו קודם המיטול משא"כ כאן גבי דגים אבל מדברי הב"י (בסוף ד"ה וכתב בשבלי הלקט כו') (קטו: ד"ה ומ"ש רמ"א ועיטור) משמע דס"ל דגם דגים דרכן להדיח קודם המיטול וכ"כ הרשב"א בחורת הבית בית ד' סוף שער ו' (כא:) וגרלה להלק בין דגים שמולחין לקדרה לבשל מיד שאין דרכן להדיחן ובין דגים שמולחין לקיום שדרכן להדיחן אח"כ קודם המיטול ובהכי מיירי הרשב"א בתשובה סימן קכ"ט (ג) ומביאו ב"י וכתב דמותר לכתחלה למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר כשר כן נראה לישב דעת הרב אבל לפי מ"ש לקמן ריש סימן ק"ו ס"ק ג' נראה הכי לא קשה מידי ע"ש: יד) והא דאמרינן כו'. הרב מבאר כן לדעת עצמו אבל דעת המחבר אינו כן וכמ"ש בס"ק ו' וע"ש ולא כתב הרב כן לשון ויש אומרים כיון שאין בדברי המחבר הכרע וכן דרכו בכמה מקומות: טו) פלט כבר דמו והודה. אין לפרש דנקט הודה משום דאז נסתמין נקבי הפליטה וכדלקמן ס"ק כ"ו אבל כשלא הודה אף שפלט דמו מ"מ עדיין פולט ניר ואיידי דפליט ניר לא בלע דהא עכ"פ הדג פולט כל נירו קודם שיפלוט העוף דמו (א"ל אפילו בלא הודה נמי יהא אסור) וכמו שנתבאר אלא והודה הוא לאו דוקא אלא שבאר כן לישנא דמתני' משמע שאינו עומד בעמלו: טז) ועיין לקמן סימן צ"א כו'. כלומר דשם מעיף ה' דהג"ה נתבאר דניר מבשר שנמלח אפילו לא נמלח רק לצלי משום רוחה והוא הדין הכא ודוק ועיין בחורת מנחת שם סוף דין י"ל. כתב איסור והיתר המרוך כלל י"ג (דין ב') דגים שנמלחו עם עופות אין לאסרם משום סכנה יו"ד אלין סכנה במליחה עכ"ל חורת מנחת שם דין ט"ו ונפקא מינה נמי כגון הוכא דליכא משום איסור דם כגון שהו איעור מליחה והודחו וחזרו ונמלחו יחד וכהאי גוונא ועיין לקמן ריש סימן קי"ו: (סעיף ג) יז) והם נוגעים זה בזה כו'. לרבותא דקיפא נקט הכי דאם הכשרה אלות והטריפה אפילו נגועים זה בזה מותר ולא אמרינן דמתוך נגיעתו יתבשל פמות לפלוט קודם התחלת בליעתו מן השני לא יתמוט אח"כ לא אמרינן הבשר (סי' לו) פירוש רש"ש דבשר וכשר לא הטריפוהו יותר מדאי כיון דדם מדרבנן הוא כו' על כן הקילו שם חה לא שייך כאן דלאו מקנת הכמים שימלח דגים עם בשר על כן אין להקל מטעם שיחזור וימלחו ויפלטו כללא"ד ועוד דאיר ממ"ש חורת הבית האחרון (דף ע"ב) (נ"ג ס"ג עד:) וז"ל ואפשר לדגים כיון דרבי קרמייהו בולעים הרבה והרבה הבא להם מעצמת נסרן בהם ביותר ומאן כה במלח להוציאו עכ"ל ועוד דאיר דלא גרע מאילו נמלחו עמהם עכ"ל שחוטה שמלחו כו'. נשערי דורא שער י' (מי' כ) כתוב ואי אינא אפיקא אם נמלח בשר שחוטה בהדי בשר נבלה הוי בשר דאורייתא עכ"ל:

נקודות הכסף

ס) (הג"ה) בט"ז ס"ק ח' אמלק בין יש מפרשים לפירוש מהר"י מאורלינש דלש מפרשים הוא דוקא עד זמן שניר מפליט ולהר"י מאורלינש אפילו אחר זמן שניר פליטת ניר כו' ע"ש וקשה לי דא"כ למה לה לגמרא למימר בתר דייתי דגים פלטי עופות והדר בלעי כו' הא אפילו דלא ייתי דגים עד אחר פליטת העופות אפ"ה כיון דזמן פליטת הדגים הוא זמן מועט ואסורה כדלעיל אלא ודאי הכוון דמילוק הוא דלי"מ אפילו אין בבשר התחתון דם אפ"ה מותר למלוח בשר על גבו ולהר"י מאורלינש אינו מותר עד שיהא קנת דם בבשר וזהו שדקדקו וכתבו שכיון שלא נגמר פליטת דם התחתון. גם מ"ש הט"ז ויש כאן ספק דאורייתא גם זה אינו דהא דם שמשלו ודם שמלחו אינו אסור אלא מדרבנן ודו"ק:

ע) מהר"י מאורלינש דגים מפרשים הוא דוקא עד זמן שניר מפליט ולהר"י מאורלינש אפילו אחר זמן פליטת ניר כו' ע"ש וקשה לי דא"כ למה לה לגמרא למימר בתר דייתי דגים פלטי עופות והדר בלעי כו' הא אפילו דלא ייתי דגים עד אחר פליטת העופות אפ"ה כיון דזמן פליטת הדגים הוא זמן מועט ואסורה

ג) [*ולענ"ד נראה. ומ"מ נ"מ אם הדגים מפלים עם הקפקפים דלטעמיה דהפרישה אסורים דדם דגים אינו אלא ניר ולא אמרינן לגבי אידי דפליט ולטעמיה דהט"ז בכהאי גוונא שרי דליכא מסם דיפלוטו הדם אל עצמו ממן קצר דהא נקפקפים אינם פולטים ממירות מ"מ נהגהת ס"ע סעיף ט"ז. ג*) ויש כאן ספק דאורייתא. זה אמרה דהא הוא דם שמלחו דליכא דאורייתא: ד) הרי בהדיא כמ"ש לאיסור. דדברי משה כאן הם דברי איסור והיתר המרוך אלו וכתב עלה ואין נראה אלא כמו שכתבתי:

באר היטב

לחלק דבשר דרכו להריח משא"כ דגים אבל מדברי הב"י משמע דגם דגים דרכן להדיח וצ"ל דהיינו אם מלחן לקיום אז דרכן להריח קודם בישולן אבל כשמולחן לקורה לבשל מיד אין דרכן להדיח ועיין לקמן סימן צ"א ובט"ז הביא דעה אחת דדוקא בדם אמרינן אין מליחה לכלים אבל לא בשאר איסורים ולא משמע כן בסימן ק"ה סעיף י"ב אלא דאף בשאר איסורים אמרינן אין

באר הגולה

ס עוכמ"ל דרב מרי בר רחל שם דף קי"ב וקי"ג:

גליון מהרש"א

יד לפי שפליטת שאר איסורין. ואין לחקשות א"כ דל דם לחסרו הדגים משום דבלעו בשר י"ל דאין סכנה במליחה כמ"ש ש"ך ס"ק ט"ז: טו אפילו בבליעה בכלי איסור דאורייתא. עיין סימן ק"ה ס"ק כ"ח: טז ויש כאן ספק דאורייתא מה שאין כן. לאו דוקא ועיין סימן ק"ה: יז דאין סכנה במליחה. עיין גליון ט"ז סק"ז:

אמרי בינה

ב) דכיון שהדג תפל אינו בולע רק דם כו'. ר"ל דלא דמי לטהור תפל וטמא מלוח דאסור דשם בולע הטהור מדבר טמא משא"כ כאן הדגים אינם בולעים רק דם ובזה אמרינן אגב דיפלוט דם דידיה יפלוט דם שבלע ממקום אחר וק"ל:

הגהות והערות

גן צ"ע דהרשב"א התיר בסתם בכל מיני מליחה בין לקיום בין לבשל מיד והרמ"א שכתב ואם נמלחו לשון דיעבד לא אסור לאסור לכתחילה כתב כן אלא דאורחא דמילתא נקט דאין דרך למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר ונזהרין בזה מפני הסכנה דלא אסקי אדעתייהו דבמליח אין סכנה וכמו שכתבתי כמה פעמים. וכן ראיתי בספר הלבוש שכתב מותר למלוח דגים כלשון הרשב"א ולא חילק בין מלחן לקיום לבין מלחם לבשלם מיד (כנה"ג הגב"י אות ל):

ון ויש כאן ספק דאורייתא. צ"ע דכיון שנמלחו העופות הוי דם שמלחו ואין איסורו אלא מדרבנן והא מהאי טעמא התיר הט"ז לעיל סימן סט ס"ק כד לגבי ספק אם הודח הבשר הרחה אחרונה או לא הודח (כנה"ג הגהות ב"י אות כח):

(ז) דאין הדגים בולעים דם שבכלי. דוקא דם אבל בשאר איסורין מליחה בשר אפשר דהוויין הדגים אסורין יד לפי שפליטות שאר איסורין מסתרכא יותר מית יוסף (שם ד"ה כתב הרשב"א) בשם רשב"א (שו"ת מ"ל סי' קכט) ורש"ל כתב פרק כל הבשר סימן ע"ג אני אומר שאין מליחה לעץ להפליט איסור כלל שו אפילו בבליעה בכלי איסור דאורייתא עכ"ל. (ח) אבל אם עדיין לא פלט דמו כו'. זה אולם על הבית יוסף שכתב על מ"ש המור דהדגים אסורים שבינהם מלוחים וכתב ב"י (שם ד"ה ומ"ש רמ"ו) דכל שכן אם הדג אפל והאיסור מלוח דהוי כעיהור אפל וטמא מלוח וטעמו דבשניהן מלוחים כל אחד מרוד לפלוט ואפ"ה אמרינן שג"כ בולע ק"ו הדג אפל שבולע מעוף מלוח וכ"כ רש"ל (שם) דיש קל וחומר אם הדג לא נמלח והבשר נמלח דאסור הדג. ורמ"א בדרכי משה (אות ז) ובתורת מנחת (כלל כ דין יד) חולק ע"ז וס"ל (ב) דכיון שהדג אפל אינו בולע רק דם אמרינן הואיל ועדיין פולט דם דידיה פולט נמי דם שבולע ממקום אחר כמ"ש אבל בשר שלא נמלח שהוא עם בשר שנמלח עכ"ל ומו"מ ו"ל (סוף ס"ג) כתב שיש לפרש דברי ב"י שהדג בשר נמלח ואח"כ נקרא אפל ומחוד בפרישה (דרישה אות ג) על רמ"א וס"ע דלכאורה יש להלק דשאני הכא שהדגים שם היתר עליהם ואין נתירם כשקינלו איסור דם וגם מורי ורבי (יש"ש פרק"ה סי' עג) פסק לאיסור משום דדם דגים אינו אלא ניר בעלמא ולא שייך לומר אגב דפליט דם דידיה כו' עכ"ל ג) ולעד"נ ג"כ דדברי האומרים דכיון דהניר שבדגים הוא דבר מועט (ולפלוט) [ויפלוט] אותו בזמן קצר היאך נסמוך על פליטת ניר שלהם לומר שאגב שפליט ניר יפליט הדם שבלע דשמא יבלה זמן פליטת הניר קודם לפליטת הדם שבלע טו ג*) ויש כאן ספק דאורייתא ד) משא"כ בבשר עם בשר שיש בו ניר להפליט זמן מרובה ע"כ יש זמן רב להפליט גם דם הבלוע ממקום אחר ולפי פירוש הרב"י מאורלינ"ש בסוף פרק כל הבשר (קיב: ד"ה ודגים) הביאו ב"י ריש סימן ע' דפירש אבל בשר ובשר שבל זמן שהשאל אם עדיין לא פלט דמו כו'. זה מולם על הבית יוסף שכתב על מ"ש המור דהדגים אסורים שבינהם מלוחים וכתב ב"י (שם ד"ה ומ"ש רמ"ו) דכל שכן אם הדג אפל והאיסור מלוח דהוי כעיהור אפל וטמא מלוח וטעמו דבשניהן מלוחים כל אחד מרוד לפלוט ואפ"ה אמרינן שג"כ בולע ק"ו הדג אפל שבולע מעוף מלוח וכ"כ רש"ל (שם) דיש קל וחומר אם הדג לא נמלח והבשר נמלח דאסור הדג. ורמ"א בדרכי משה (אות ז) ובתורת מנחת (כלל כ דין יד) חולק ע"ז וס"ל (ב) דכיון שהדג אפל אינו בולע רק דם אמרינן הואיל ועדיין פולט דם דידיה פולט נמי דם שבולע ממקום אחר כמ"ש אבל בשר שלא נמלח שהוא עם בשר שנמלח עכ"ל ומו"מ ו"ל (סוף ס"ג) כתב שיש לפרש דברי ב"י שהדג בשר נמלח ואח"כ נקרא אפל ומחוד בפרישה (דרישה אות ג) על רמ"א וס"ע דלכאורה יש להלק דשאני הכא שהדגים שם היתר עליהם ואין נתירם כשקינלו איסור דם וגם מורי ורבי (יש"ש פרק"ה סי' עג) פסק לאיסור משום דדם דגים אינו אלא ניר בעלמא ולא שייך לומר אגב דפליט דם דידיה כו' עכ"ל ג) ולעד"נ ג"כ דדברי האומרים דכיון דהניר שבדגים הוא דבר מועט (ולפלוט) [ויפלוט] אותו בזמן קצר היאך נסמוך על פליטת ניר שלהם לומר שאגב שפליט ניר יפליט הדם שבלע דשמא יבלה זמן פליטת הניר קודם לפליטת הדם שבלע טו ג*) ויש כאן ספק דאורייתא ד) משא"כ בבשר עם בשר שיש בו ניר להפליט זמן מרובה ע"כ יש זמן רב להפליט גם דם הבלוע ממקום אחר ולפי פירוש הרב"י מאורלינ"ש בסוף פרק כל הבשר (קיב: ד"ה ודגים) הביאו ב"י ריש סימן ע' דפירש אבל בשר ובשר שבל זמן שהשאל

ג) [*ולענ"ד נראה. ומ"מ נ"מ אם הדגים מפלים עם הקפקפים דלטעמיה דהפרישה אסורים דדם דגים אינו אלא ניר ולא אמרינן לגבי אידי דפליט ולטעמיה דהט"ז בכהאי גוונא שרי דליכא מסם דיפלוטו הדם אל עצמו ממן קצר דהא נקפקפים אינם פולטים ממירות מ"מ נהגהת ס"ע סעיף ט"ז. ג*) ויש כאן ספק דאורייתא. זה אמרה דהא הוא דם שמלחו דליכא דאורייתא: ד) הרי בהדיא כמ"ש לאיסור. דדברי משה כאן הם דברי איסור והיתר המרוך אלו וכתב עלה ואין נראה אלא כמו שכתבתי:

באר הגולה

ס עוכמ"ל דרב מרי בר רחל שם דף קי"ב וקי"ג:

גליון מהרש"א

יד לפי שפליטת שאר איסורין. ואין לחקשות א"כ דל דם לחסרו הדגים משום דבלעו בשר י"ל דאין סכנה במליחה כמ"ש ש"ך ס"ק ט"ז: טו אפילו בבליעה בכלי איסור דאורייתא. עיין סימן ק"ה ס"ק כ"ח: טז ויש כאן ספק דאורייתא מה שאין כן. לאו דוקא ועיין סימן ק"ה: יז דאין סכנה במליחה. עיין גליון ט"ז סק"ז:

אמרי בינה

ב) דכיון שהדג תפל אינו בולע רק דם כו'. ר"ל דלא דמי לטהור תפל וטמא מלוח דאסור דשם בולע הטהור מדבר טמא משא"כ כאן הדגים אינם בולעים רק דם ובזה אמרינן אגב דיפלוט דם דידיה יפלוט דם שבלע ממקום אחר וק"ל:

הגהות והערות

גן צ"ע דהרשב"א התיר בסתם בכל מיני מליחה בין לקיום בין לבשל מיד והרמ"א שכתב ואם נמלחו לשון דיעבד לא אסור לאסור לכתחילה כתב כן אלא דאורחא דמילתא נקט דאין דרך למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר ונזהרין בזה מפני הסכנה דלא אסקי אדעתייהו דבמליח אין סכנה וכמו שכתבתי כמה פעמים. וכן ראיתי בספר הלבוש שכתב מותר למלוח דגים כלשון הרשב"א ולא חילק בין מלחן לקיום לבין מלחם לבשלם מיד (כנה"ג הגב"י אות ל):

ון ויש כאן ספק דאורייתא. צ"ע דכיון שנמלחו העופות הוי דם שמלחו ואין איסורו אלא מדרבנן והא מהאי טעמא התיר הט"ז לעיל סימן סט ס"ק כד לגבי ספק אם הודח הבשר הרחה אחרונה או לא הודח (כנה"ג הגהות ב"י אות כח):

התפלה רומח ויפלוט ע"י כך כיון שלא נמלח ממש ולאפוקי סברת האחרונה אבל אין לפרש דלהכי נקט נוגעים זה בזה משום דאם לא כן אפילו הטריפה מלוח והכשרה מפלה מותר דזה לא נמלא בשום פוסק ואדרבה משמע בכמה דכ"ע מודו בהא דאע"פ שאינו נוגעים זה בזה כל שעומדים בסמוך בכדי שפליטה שלו זה נוגעת בזה אסור וגם אין סברת כלל להתיר בכהאי גוונא כיון דעכ"פ הליר טופח על הכשרה מה לי נוגע או לא אלא ולאי כדפירשתי ומ"ש הרב ובטריפה מלוח כו' היינו אליבא דכ"ע: יח) שאע"פ שאינו בולע מדם הטרפה. כיון שהוא טרוד לפלוט דם דידיה מ"מ בולע מליר שהיא נוח ליבלע דדוקא גבי דם אחרינן אחידי דטריד למיפלט לא בלע אבל לא בשאר איסורים. וליר גדולה וטריפה ושרצים הוא מדאוריתא יח משא"כ ליר דגים טמאים דהוי מדרבנן וכדלקמן סימן פ"ג סעיף ה' וכן ליר דבשר דאסור משום דם היינו אסור אלא מדרבנן וכדלקמן בסוף הסימן ונפקא מינה לענין ספיקא (ד): יט) וסובר כו' אלא בעומדים בסמוך כו'. ונראה דאז אפילו הדמה לא צריך כיון שאין נוגעים זה בזה וא"כ המחבר שכתב לקמן סימן ק"ה ס"ו אם ההיתר מלוח והאיסור מפל מ"ל אלא הדמה על כרחך מיירי בנוגעים ומתם שם כסברת האחרונה וכן בסימן ל"א סעיף ה' כ' סתם כן וגם בשאר בית יוסף (קטו: ד"ה בשאר) משמע להדיא שהסברת האחרונה עיקר בעיניו ולכן כתב הסברת האחרונה בשם ויש מי שאוסר כו'. הוא הר"ן (מב. ד"ה דג) שהוקשה לו דגם בטהור מלוח וטמא מפל י"ל שרחיצת הטהור מלוח ממש הטמא על שיפליט ויצליח בטהור ואיהו לא ס"ל הסירוץ שהבאתי דגם הרשב"א שלינו מחמת כל כך על כן מיירי דלא המירו אלא באינם נוגעים רק שהפליטות נוגעים ואפילו בזה אסר הטהור מפל וטמא מלוח אסור: (סעיף ד) (יא) הא דאמרינן כו'. זה יתבאר בסימן ק"ה (ס"י ויא) בס"ד: (סעיף ה) (יב) ויש מתירין להשהותו. הטעם דאם מיסרק שריר וטופל ועוד שהכשר הנמלח פולט ליר לעולם ואינו בולע מן הדם: (יג) ובדיעבד מותר. ואפילו מתן דמחמיל כמעשה דרש"י סימן ס"ט סעיף כ' מודה כאן דאין ליר בעין וכמ"ש סימן זה סעיף ג' (ס"ק ו) בשם איסור והיתר האחרון [ו]כ"כ דרבי משה (אות י):

ד (יא) הא דאמרינן דאינו אוסר אלא כדי קליפה היינו כששתיהן כחושות אבל אם אחת מהן שמינה כא) אפילו אם חתיכת הטריפה כחושה [נ] וחתיכת הכשרה שמינה מפעפע האיסור בכולה כב). [כב] כן [ג] אם היתה הטריפה המלוחה (יג) למטה משום דתתאה גבר. כג) (ועיין לקמן סימן ק"ה כלל (ד) ותגין).

ה כד) [כה] יל יש אומרים שבשר שנמלח אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו [כו] דהיינו שתים עשרה שעות לפי שחוזר ובולע מלחלוחית דם שעליו ושעל המלח (יב) [כז] טו ויש מתירים להשהותו במלחו אפילו כמה ימים כג ולכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים (יג) ובדיעבד (טו) מותר:

ו [כח] טו יש אוסרים ליתן בשר כה) שלא נמלח כלל כו) או כו) ועיין לקמן סימן ק"ה (סעיף ד) כא) אפילו אם חתיכה הטריפה כחושה כב) אם היתה הטריפה המלוחה למטה. לאפוקי אם היתה הכשרה התפלה למטה אע"פ שהטריפה שמינה למעלה אינו אסור אלא כדי קליפה דתתאה שהוא אינו מלוח גובר ומלגן העליון מיהו כשיבשם כתושים לענין קליפה אין חילוק בין המלוח למטה או למעלה. כב אלא לעולם טמא כו' עכ"פ כדי קליפה וכדלקמן סימן ל"א סעיף ה' ודוק ועיין מ"ש שם (ס"ק יב): כג) ועיין לקמן סימן ק"ה כו'. כלומר דשם נתבאר דאף בשמן אין חילוק בין המלוח עליון או מתחתון וגם נתבאר שם דאין בקיאין בין כחוש לשמן ומשערים כל מלוחה בשתים ועיין שם בסעיף י. וי"ל: (סעיף ה) כד) יש אומרים שבשר שנמלח כו'. בבית יוסף (קטו. ד"ה וא"ל הרא"ש) כתוב שדין זה מלוי בדין דסימן ס"ו ריש סעיף כ' ע"ש ובתורת חטאת כלל י"ל דין ל' כתב דאפילו לאחר דמתמירין לעיל לאסור בקליפה אסור אבל הכא שהבשר מונח מתיר בכלי מנוקב לא מיישינן דהבשר יבלע מן המלח שעליו דאף אם יפליט דם מיסרק שריר לכן שרי בדיעבד ע"כ (ועיין בס"ק י"ח) ואע"ג דאם נפל בשר שכבר פלט דמו ולירו אבל בשר אחר שלא שהה עליו שיעור מליחה אסור כמ"ש הרב ריש סעיף ד' ופשוט הוא דאפילו בכלי מנוקב ולא אמרינן מיסרק שריר י"ל דשאני הכא דמה שיפה מן הבשר תוך שיעור מליחה שהוא רותח ודם ממש בכר יצא לחוץ הכלי שהוא מנוקב ומה שנשאר על גבו אינו אלא לחלוחית שיצא ממנו אחר ששהה שיעור מליחה דאינו אלא מוהל בעלמא לדעת הרבה פוסקים וכמו שנתבאר בסימן ס"ע שם ס"ל נהי דמתמירין לאסור דם מ"מ איכא למסרך בכהאי גוונא לטעמא דמיסרק שריר וכן המלח שעליו הרבה פוסקים ס"ל שלאחר שפלט דמו אין לו שום כח וכמו שנתבאר שם ו) הלכך אמרינן הכא לטעמא דמיסרק שריר משא"כ לקמן: (סעיף ו) כה) שלא נמלח כלל. שאו אינו פולט כלום וטולע: כו) או שנמלח ופלט כל דמו והולת כן הוא בתורת הבית (קנר ג"ג ע"ג עב. מרוך עד) ובר"ן (מב ליטר לאסון) ונראה להיותו משום כי דכיון דאחר שיעור מליחתו נתאמץ הפליטה וכדכתב בתורת חטאת כלל ו' סוף דין ה' אבל אם לא הולת אף אם בכבר פלט כל דמו מ"מ כיון דעדיין פולט ליר אינו בולע אי נמי מ"ש הטור והמחבר ופלט כל דמו ר"ל דמו ולירו וכן מלאתי בהגהות מהרש"ל לטור שפירש כן וכן הבית הדרישה (אות ו) על שמו ופירש כן בפרישה (אות יז) והיש

נקודות הכסף

נ) (הג"ה) אם היתה הטריפה וכו'. פירוש הכשרה היא תפלה כמ"ש הגאון אמו"ר ז"ל בס"ק כ"ב דאלא"ה מ"ש הטריפה למטה כיון שעניהם מלוחים אלא ולאי מיירי שהכשרה היא תפלה כדאמרן והו דלא כמ"ש הגאון אמו"ר ז"ל בסימן ק"ה סס"ק כ"ח ול"ע:

באור הגר"א

[יז] כדי קליפה. כנ"ל סעיף א': [יח] שאע"פ שאינו כו'. כנ"ל סעיף א' וכל זמן כו' משום דלא אמרינן כן אלא בדם.

באר הגולה

ט טור כדעת הרא"ש פ"ו דחולין והרשב"א והר"ן: י לע"פ שהיא ערוכה לפלוגו דהליר מפריך מריך: יא מוקפות והכא"ש: יב סר"ן וסס"ת: יג מימרא דרב פפא פפמים דף ע"ו: יד טור בשם הרשב"א בשם רשותו [ור"ן בשם רפיו יונה]: טו שם בשם הרא"ש ועיין במה שנימתי בסימן דלעיל בסעיף (ב) [כ]: טז שם בשם הרשב"א:

דגול מרבבה

[נ] וחתיכת הכשירה שמינה וכו'. היינו עגם הכשירה מלוחה: [ג] אם היתה הטריפה המלוחה למטה וכו'. היינו כשהטריפה היא נעלמה שמינה ודו"ק:

גליון מהרש"א

ח משא"כ ציר דגים טמאים. מיהו ע"ש בבישה ובישול עיין ש"ך סימן ק"ז אות א' ובגליון. ודם על ידי כבישה אף בחומץ כיון דלא נתבשל כי אם נפלט ונבלע אסור דאורייתא: יט ויש מי שאוסר. דפולט ציר טריפה אבל דם אינו פולט. ש"ך סק"ז: כ סתם כן. ולדעת הט"ז סק"י גם בסימן זה לעיל סעיף ב' סתם כן: כא אפילו אם חתיכת הטריפה כחושה [וחתיכת הכשרה שמנה]. והיא מלוחה אבל כשהיא חפל לא אמרינן דאזיל ומפטם. ש"ך סימן ק"ה סוף ס"ק כ"ח: כב אלא לעולם טמא כו' עכ"פ כדי קליפה. לדעת המחבר ועיין גליון סק"ד: כג ולכתחלה יש לחוש. עיין ש"ך סימן ס"ט ס"ק פ"ה. ועיין ש"ך סימן ק"ה ס"ק י"ח: כד דכיון דהודח אחר שיעור. עיין ט"ז סימן ס"ט ס"ק ט"ו: כה או שנמלח ופלט כל דמו כו'. ומונח למטה. מנחת יעקב בשפתי סימן ס"ט ס"ק ע"ח:

באר הגולה

ד מימרא דרב נחמן שם דף קי"ב.

מטעמי השלחן

חתיכה לחוד, ולא היה מניח אחד על השני, ומסקינן בגמ' דמותר למלוח ולהניח אפילו הרבה, אחד על השני, דכל זמן שטרודים לפלוט, אינן בולעים (רש"י). ד והתוס' (שם דף קי"ב: ד"ה ודג"מ) מביאים ד' טעמים על מה שמתירים להניח אחד על השני, אפילו מולחם בזה אחר זה, ושהה ביניהם. טעם א' סברת ר"ת שדם משרק שריק, מתחלק ונופל במליחה כמו בצלי, ולא נכנס בהתחתונה. טעם ב' שיטת יש מפרשים, דכל זמן שפולטת ציר, פולטת ג"כ הדם שבלעה מהעליונה. טעם ג' סברת הר"י מאורלייניש דכיון שהתחתונה פחותה לפלוט דם של עצמה, היינו בשיעור מיל, פולטת מה שבלעה מעליונה, אף לאחר שכלה פליטת התחתונה, שאין בה דם של עצמה, כיון שלא נסתמו נקבי הפליטה. ר"ל כיון שהניחו עליה כשהיתה התחתונה עדיין בשיעור מליחתה, שבולעת ופולטת, אז אף ששהה במליחת אחד על השני, זמן ארוך, לאחר פליטת ציר, התחתונה מותר (פמ"ג משו"ת ס"ק א'). טעם ד' דכל זמן שטרודה לפלוט ציר, לא בלעה כלל מהעליונה, וכטעם זה סובר הטור, והמחבר, הובא בראש (חולין פרק ח' סימן ל"ז), מרדכי (שם סימן תשכ"ז), הגהת מיימוני (מאכלות אסורות פרק ו' הלכה ט"ז ס"ק ס', ב"י דף ק"ד ע"א, פמ"ג משו"ת ס"ק א'). והנה לטעם הראשון בדם משרק שריק, וכן לטעם האחרון שכל זמן שטרודה לפלוט ציר לא בלעה כלל דם, אין צריך להמתין להתחתונה עד שתשהה העליונה שיעור מליחה, שיעור מיל, כיון שלא בלעה כלל. אבל לטעם ב' וג' שבולעת ופולטת, צריך להמתין להתחתונה עד שתשהה העליונה שיעור מליחה, ועד אותה שעה, אין התחתונה יוצאת מדי דמה (תוס' שם, ב"י שם, פמ"ג שם). וכתב החו"ד (ביאורים ס"ק א') שאין מדקדקין להשהות התחתונה כשיעור מליחה של העליונה, דסומכין על דברי המחבר, שסובר כטעם האחרון, דאף שטרודה לפלוטת ציר לא בלע.

ב) אבל בשר עם דגים וכו'. מקור דין זה הוא גמ' (חולין דף קי"ב:) אמר רב נחמן דגים ועופות שמלחן זה עם זה, אסורין הדגים לבדן (רש"י ותוס' שם ד"ה דגים), משום שהדם יוצא מן הבשר, ונבלע בדגים (רש"י), ומפרש בגמ' דמירי שמלחן בכלי מנוקב, ואפילו הכי הדגים אסורים, משום שקרום שלהן רך, ממהרין לפלוט ציר שלהן, ועופות קמיטי צומתין, כלומר אין ממהרין לפלוט, ר"ל שלא גומרים מהר לפלוט, ובכר נחו הדגים מלפלוט, ועדיין עופות פולטים, בולעים הדגים דם מהבשר ונאסרו הדגים (רש"י). וכ"כ הרשב"א (תורת הבית הארוך בית ג' שער ג' דף ע"ג ע"ב, וקצר שם דף ע"ב ע"ב) שהדגים פולטים מיעוט דם, וצירוהן, וגומרים כל פליטתן עד שלא יגמור העוף את פליטת דמו (ב"י דף קי"ד:), ולסברת ר"ת (תוס' שם ד"ה ודג"מ), דסובר דהטעם שמותר למלוח הרבה חתיכות זו על גב זו, משום שהדם משרק שריק, מה שהדגים אסורים משום דרכיכי, נסרך ונבלע בהם הדם, ולא שייך בהם שריק (תוס' שם, פמ"ג מש"ז ס"ק א'). וז"ל הטור עבר ומלחן יחד, פירש רש"י שהענפות מתרים, והדגים אסורים. ורשב"ם (הובא בתוס' שם ד"ה ודגים, וראש שם פרק ח' סימן ל"ו) פירש שגם העופות אסורים, לפי שהדגים חוזרין ופולטין הדם של איסור שבלעו, ומכליעין אותו בעופות, וכן הוא מסקנת א"א הראש"ש ז"ל עכ"ד. וכן דעת הב"ח (דף קי"ד.) היינו כיון שנעשה נבילה (כלשון הראש"ש בשם רשב"ם), הוי כציר טריפה, שאוסר אם נמלח עם כשירה (רש"ל שם דף קי"ב:). וכתב הד"ח (ס"ק ח') בשם ראש פינה (אבן הראשה ס"ק ג', פינת יקות ס"ק י"ו) דהמחמיר לעצמו תבוא עליו ברכה. אבל הב"י (דף קי"ד.) סובר כרש"י, ומתמה על

מעדני השלחן

כראוי, יוסיף שם מלח. אם מלח בדיעבד פעם שנית בלי הדחה לאחר זמן פליטת צירו (כב), יש בזה דעות חלוקות (כג), והמיקל בזה לא הפסיד (כד), ובפרט כשיש הפסד מרובה, או שאר צורך גדול. אם הניח הבשר שמלח בפעם השניה בלא הדחה, בכלי שאינו מנוקב, אפילו בתוך פליטת צירו, אסור, דכיון שסותם מלפלוט, מבליע להדם (כה), ואם נתבשל אח"כ דינו כנתבשל בלא הדחה אחרונה (כו): **(טו) אבל בשר עם דגים.** בשני סעיפים אלו מיירי המחבר והרמ"א אם מותר למלוח בשר ודגים לגבי איסור דם, שבולע אחד מהשני, אבל לא מיירי אם יש סכנה במליחת דגים ובשר, דהגם שצריך ליזהר שלא לאכול בשר ודג ביחד, מפני שקשה לצרעת (כז), מ"מ זה דוקא ע"ל בישול (כח), אבל לא ע"י מליחה. ולכן דגים שנמלחו עם עופות או עם בשר, שהבשר מותר (כט), או ששהו שיעור מליחה, והודחו והחזרו ונמלחו יחד, וכה"ג (ל), דשניהם מותרים, אין לאוסרם משום סכנה, דאין סכנה במליחה (לא), ומשמע דיכול ג"כ לבשל הדגים אח"כ (לב). וכל זה בדיעבד, אבל לכתחילה אסור למלוח בשר עם דגים, דלא גרע מריחא, דלכתחילה אסור (לג), וכש"כ במליחה (לד). ויש להסתפק אם כבש דגים עם עופות, או עם בשר, אם דמי למליחה ומותר, או שדמי לבישול, ואסור, וצ"ע (לה): ויש אומרים (לו) שבכבוש אין סכנה. וכל זה בכבוש מעל"ע, אבל בכבוש כדי שיתן על האש וירתיח, אין להחמיר כלל (לז), ונראה דלכתחילה אין לכבוש אפילו בשיעור שיתן על האש וירתיח, אלא בדיעבד יש להתיר, ובכבוש מעל"ע קשה להתיר אם אין הפסד מרובה, ואם אפשר יבטלו בששים, כיון שיש מתירים בזה בלי ביטול, לא הוי מבטל איסור: **(טז) אפילו בשר עופות עם דגים.** שדמם מרעתים: **(יז) אסור למלוח.** שניהם ביחד, אפילו מליחת צלי (לח). ואם רק אחד מהם

פאר השלחן

(כב) היינו אחר י"ב שעות (שו"ע סעיף ה'). ובהפסד מרובה להרמ"א (סעיף ו') לאחר מעל"ע. (כג) דעת הט"ז (ס"ק כ') שאסור, וכן דעת התו"ד (ביאורים ס"ק ב'), ועורך השלחן (סעיף כ"ג). אבל דעת המגה"י (כלל ט"ז ס"ק מ"ד) שאפילו אם מלח לאחר מעל"ע מותר, וכן דעת הפר"ח (ס"ק ב'). כנפי יונה (ד"ה כתב הט"ז), מקדש מעט (ס"ק ד'), בית יצחק (חלק א' עמודי זהב ס"ק ד'), וב"צ (ס"ק ג'), כף החיים (ס"ק ד'). והפמ"ג (משו"ת ס"ק ב') כתב דמדברי הש"ך (ס"ק ב') אין ראיה, דלתירוץ ראשון אף שמלח מותר בדיעבד. ולתירוץ שני אסור (פמ"ג שפ"ד ס"ק ג'). (כד) פמ"ג שפ"ד ס"ק ג'. (כה) תו"ד ביאורים ס"ק ב'. (כו) ודינו מבואר בסימן ס"ט סעיף ט'. (כז) שו"ע סימן קט"ז סעיף ב'. (כח) ופרטי דיניו מבואר במטעמי השלחן (סימן פ"ז ס"ק ו'), ומעדני השלחן (סימן צ"ה ס"ק י"א). (כט) שו"ע לקמן. (ל) ש"ך ס"ק ט"ז. (לא) או"ה (כלל י"ג דין ב'), תו"ח (כלל כ' דין ט"ו), ט"ז (ס"ק ג'), ש"ך (ס"ק ט"ז), כנה"ג (בהגהות ב"י ס"ק י"ד), פר"ח (ס"ק ט"ז), חו"ד (חידושים ס"ק ג'). (לב) וב"צ (ס"ק י'). וכתב הכף החיים (ס"ק י"ב) דהגם שהפמ"ג (שפ"ד ס"ק ט"ז) מסתפק בזה אם מותר לבשלו, מ"מ מסתבר שמותר לבשלו, דאיך אפשר לאכלם בלא בישול, וא"כ נפל התיר בכירה. וכ"כ היד יהודה (פירוש הקצר ס"ק י"ח) שדגים שנמלחו עם בשר אין אסור משום סכנה, ומותר גם לבשלם אח"כ, וכן אם נתבשלו בציר היצאו על ידי מליחה, יש להתיר. (לג) כמבואר בשו"ע (סימן קט"ז סעיף ב') דלכתחילה אין לצלות בשר עם דג, משום ריחא. (לד) ערוך השלחן סעיף כ"א. (לה) מגן"י (כלל כ' ס"ק כ"ז) פמ"ג (שפ"ד ס"ק ט"ז). (לו) פ"ת (ס"ק א') בשם בית יהודה. (לז) יד יהודה פירוש הקצר ס"ק י"ח. (לח) והגם דלהמחבר מליחת צלי אינו אוסר (כדמוכח מסימן ס"ט סעיף י"ח, וסימן צ"א סעיף ה') ברמ"א שרחב המ"ר (חומר מ"ש ש"ר) [illegible]

באר הגולה

ה טור בשם רש"י וכן כתב הרמב"ם בפרק ו' מהלכות שחיטה וכן הסכים הרשב"א והר"ן ז"ל וכן כתבו התוס' והגהות

כל צירן (יח) קודם שיפלוט העוף את דמו (יט) ואם עבר ומלחן (כ) יחד (כא) ה העופות מותרין אבל הדגים (כא) צריך ליטול מהם ו כדי קליפה ואם לא ניטלו (ג) קשקשיהם כשנמלחו (כב) מותרים: הגה (כג) ויש אוסרין כל הדגים (מרוקח כלל י"ג) אם אין ששים נגד העופות (כד) דאנו משערין במליחה בששים

מיימוני וכתב הב"י שכן נראה שם מדברי הראש"ש וכ"כ ברמוים (וסמ"ק ופמ"ק וראב"ן והרב המגיד ומרדכי וכל בו ורוקח ואור זרוע ומהרא"י וא"ה ורש"ל ורנ"ש וכל האחרונים). ו שם ומדברי הראש"ש שם וכ"כ הרשב"א והר"ן.

באר היטב

אם נמלח פעם שני, דהרי נקמן קי"ל דאם נפל לגיר אחר שיעור זה דאסור מטעם שהגיר יבליע בו, הכי נמי כאן, ט"ז: (ב) יחד. ואין הכ נמקום קליפה, ואין לאסור הדגים מטעם סכנה דנמלחו עם בשר, אסורים כדי קליפה והעופות מותרים, דאע"ג דדם אינו מפעפע למעלה, מ"מ קליפה בעי, ש"ך: (ג) קשקשיהם. לפי שהקשקשים הם נמקום קליפה, ואין לאסור הדגים מטעם סכנה דנמלחו עם בשר,

מעדני השלחן

היה מלוח, מבואר דינו לקמן (לט). (יח) **קודם שיפלוט העוף את דמו.** ר"ל קודם שיגמור העוף לפלוט את דמו (מ). גמרו הדגים לפלוט כל צירו, ואז לאחר שפלטו הדגים את דמם וצירם, בולעים מהעופות, ונאסרו (מא): **(יט) ואם עבר ומלחן יחד.** להמחבר (מב) מליחה לקרירה (מג). ולהרמ"א (מד) אפילו מליחת צלי (מה). בין שמלחן יחד זה אצל זה, ובין שמלח העופות על הדגים, ובין שמלח הדגים על העופות (מו): **(כ) העופות מותרין.** דאיידי דטרידי לפלוט דם וציר, לא בלעי מהדגים (מז), לכן לא צריך להסיר מהם כדי קליפה (מח): **(כא) צריך ליטול מהם כדי קליפה.** וכן פוסקים הספרדים (מט). ואפילו הבשר הוא שומן, ג"כ לא נאסר להמחבר יותר מכדי קליפה (נ). ודעת הרמ"א מבואר לקמן: **(כב) מותרים.** לפי שהקשקשים הם במקום קליפה (נא). ודע דלא מהני קשקשים במקום קליפה אלא אם הדג שלם מכל צד, משא"כ אם הוא חתוך, הרי הדם נכנס במקום חיתוכו, וצריך לקלפו במקום חתך (נב). ואם בישל הדגים עם הקשקשים, צריך ששים כנגד הקשקשים האסורים (נג). אם נמלחו הדגים עם קשקשים, באיסור כחוש שאין בו שמנונית כלל (נד), וכן דג"ע מליחה אינה אוסרת אלא כדי קליפה (נה), ולכן הדגים מותרים בלא קליפה, כיון שהקשקשים הם במקום קליפה (נו). וכן דגים חמים שהיו מונחים על איסור קר, דקי"ל (נז) דתתאה גבר, הדגים מותרים בלא קליפה, שהקשקשים במקום קליפה (נח): **(כג) ויש אוסרין כל הדגים.** אם היו מונחים בצדן או למטה מן הבשר, אבל אם הדגים מונחים על העופות, נאסרו רק כדי קליפה (נט). ודע דאין הדגים נאסרים מיד, אלא כשראינו שנפלט מהם מעט ציר, אבל אם לאחר שמלחן יחד, קודם שהתחילו לפלוט, הסיר הדגים מן העופות, אין הדגים נאסרים (ס): **(כד) דאנו משערין במליחה בששים.** כיון שאין אנו

פאר השלחן

בדיעבד, אבל לא לכתחילה. (לט) סעיף ב'. (מ) פר"ח (ס"ק ג'), בריחי (ס"ק ב'). מקדש מעט (ס"ק ה'), כף החיים (ס"ק ה'). (מא) גמ' חולין דף קי"ב ע"ב. (מב) סימן ס"ט (סעיף י"ח), וסימן צ"א (סעיף ה'). (מג) דמליחת צלי לא אוסר להמחבר, ש"ך (סימן ס"ט ס"ק ע"א), כף החיים (סימן צ"א ס"ק ג'). וכמבואר בפאר השלחן (שם ס"ק ר"ל). (מד) סימן ס"ט (סעיף י"ח), וסימן צ"א (סעיף ה'). (מה) ורק בהפסד מרובה סובר הרמ"א (סימן צ"א סעיף ה' בהגה ראשונה) דמליחת צלי לא הוי רותח. וכ"כ הערוך השלחן (סעיף כ"ד) דכל מה שנתבאר שנאסרו הדגים על ידי מליחת העופות, שיעור המליחה הוא לאסור אפילו לא נמלח בדרך מליחה לקדירה, אלא כדרך מליחה לצלי, ג"כ אוסר. ומביא דעת הר"ן (חולין פרק ח' דף מ"א:) שכתב דאין הדגים נאסרים אלא במלח שיעור מליחה לקדירה. וסיים הערוך השלחן לענין דינא במקום הפסד מרובה יש לאסור, בכל מיני מליחה. (מו) ש"ך ס"ק ד'. (מז) ש"ך (שם), פר"ח (ס"ק ה'), לחם הפנים (ס"ק כ'), בית לחם יהודה (ס"ק ב'), פמ"ג (שפ"ד ס"ק ב'), תו"ד (חידושים ס"ק ב'), בית יצחק (חלק א' עמודי זהב ס"ק ח'), מקדש מעט (ס"ק ו'), כף החיים (ס"ק ו'). (מח) להמחבר ולהרמ"א. (מט) פר"ח (ס"ק י"א), וב"צ (ס"ק ט'), כף החיים (ס"ק י"א, כ'). (נ) כמבואר בש"ע (סימן ס"ט סעיף י"ח), וכן כתב הב"י (דף קי"ד:) בשם הרשב"א (תורת הבית הארוך בית ד' שער א' דף כ:) דבשר שחוטה שנמלח עם בשר. ובילה שאין המלח אוסר אלא כדי קליפה. ואע"פ ששם כתב הרשב"א שאם האיסור שמן. מפעפע ואוסר את כל ההיתר אם אין ששים, וכמבואר בש"ע (סימן ק"ה סעיף ט'), כתב הב"י (שם) דהכא לא שייך לומר כן, דכאן שומן היתר הוא, רק הדם הוא איסור, ולא מולך הדם. וכן כתב הרשב"א (תורת הבית הקצר בית ג' שער ג' דף ע"ד:). הובא בב"י (סימן ס"ט דף ק"ב:), וכ"כ הש"ך (שם ס"ק ע"ג), ופמ"ג (שפ"ד ס"ק ד'). (נא) ש"ך (ס"ק ה'). וכתב שכן מוכח בטור. וכן דעת הרמ"א. (נב) יד אברהם. וכתב שכן מבואר בראש (חולין פרק ח' סימן ל"ז). וטור. או"ה (כלל י"ג דין א'), תו"ח (כלל כ' דין י"ב), וכ"ה בחידושי יעב"ץ (סעיף ב'). ד"ת (ס"ק ט'). (נג) פמ"ג (שפ"ד ס"ק ה'). וחולק על המגה"י. (כלל ב' ס"ק כ"ד) שמתיר, וכתב שמסתבר כהטור שאוסר, וכ"כ החו"ד (חידושים ס"ק ג'), ליקוטי הלכות (סעיף ה'), כף החיים (ס"ק י'). (נד) כגון חמץ בפסח, וכהאי גוונא. (נה) רמ"א סימן ס"ה סעיף ז'